

In dit nummer:

- 23 Een profeet wordt wachter
J. Kranenburg
- 24 Evangelisatie – waarom, wie
en hoe?
J.B.M. Storms
- 27 De kerk en de asielzoekers
P.J. van Kampen
- 30 Hij was in de wereld
H. Bruins
- 33 Twee carrières
H. Algra
- 35 Zijn ze niet meer in de Heer?
T. Hoekstra

Opbouw

Tot opbouw van het gereformeerde leven

Reclame tussen manipulatie en ironie

Timon Ramaker, Utrecht

Ik ben altijd geïnteresseerd geweest in reclame. Aan het begin van mijn studietijd dacht ik er zelfs over om *het Vak* in te gaan. Dat was zo iets wat wel meer jongeren wilden eind jaren tachtig. Het vak dat wensdromen en mythes uitmelkt, werd zelf een mythe: *het Vak*. Van die mythe is echter nu weinig overgebleven. De reclame-wereld zit in een identiteitscrisis.

Uit het tweejaarlijkse jongerenonderzoek van Inter/View blijkt dat in 1995 slechts 14 procent van de jongeren graag naar televisiereclame kijkt. Dat was in 1991 nog 44 procent. Dat komt omdat jongeren van nu zo vertrouwd zijn met massa-communicatie dat ze die doorzien. Zet een aantal jongeren voor wat commercials en je zult als commentaar horen: „Dom, dat zou ik zus of zo hebben gedaan.” Jongeren hebben geen zin in een marketing-doelgroep ingedeeld te worden en

Onze cultuur is toch ook moe van manipulatie?

gemanipuleerd te worden door commerciële belangen. Ze hebben het reclame-spelletje door. Reinier Bresser (creatief directeur van een reclamebureau) zegt in het reclamevakblad *Adformatie* (21/12/95): „Het is een generatie die enorm gelooft in en verknocht is aan massacommunicatie, maar die geen enkel heil ziet in het dwangmiddel 'reclame'. In de onecht-

heid, de drammerigheid, de leegheid en de slapheid van de reclame in zijn gebruikelijke gedaante.”

Ironie

Reclamemakers vragen zich nu af op wat voor manier ze deze commercieel zeer aantrekkelijke doelgroep wel aan kunnen spreken. Want er zit ongelooflijk veel geld in. De manier waarop dat gebeurt is toch proberen aan te sluiten bij de ervaringswereld van jongeren, die gefragmenteerd en heel kritisch is. Jongeren vragen door en ontleden de reclameboodschap. Als je nu in een reclame probeert de jongeren een stapje voor te zijn, misschien dat dat weer aanspreekt. De belangrijkste manier waarop dat nu gebeurt, is door het gebruik van ironie, het citeren van bekende andere reclames en het spreken met een dubbele bodem. Wat te denken van die reclame van de Postbank voor hun studentenrekening (met jaren zeventig 'mister Top-Pop' Ad Visser), waarin heel nadrukkelijk vreselijk slecht nagesynchroniseerd wordt... Dat doet toch een beetje denken aan waspoeder-reclames? Of een reclame voor cd's met gabber-house die de stijl van de 'turbo-schoonmaakdoekjes'-reclame gebruikt...

Fris

De meest recente ironiserende reclame is de Postbus 51 campagne 'Fris', waarin eveneens wasmiddelreclames geparodieerd worden. Hoelang duurt het echter voordat ook dit soort reclame als een truc doorzien wordt? Volgens mij is de 'Fris'-campagne nu al mislukt. Veel te duidelijk bedacht om te communiceren en daarmee te manipuleren. De ironie van kledingsmerken als Diesel (de serie 'Guides to Succesfull Living'), Levi (strip die

Levi's eigen beroemde jeansreclame's van de afgelopen jaren parodieert), G-Star ('No Image, Just the Product') en Pepe Jeans ('Bodypiercing while you wait') snijdt meer hout, maar is vaak

Foto: ND

wrang, hard en onbegrijpelijk voor een buitenstaander. De mediasocioloog Carl Rohde besloot een artikel hierover eens met de volgende opmerking: „Vergeet alle communicatietrucs. Neem alle allergieën van de consument serieus, alsmede zijn hoge communicatiekennissniveau. Kortom: ontwikkel vooral een hechte en doorleefde visie. Communiceer, met Lanny Kravitz (een bekende pop-artiest, TR), 'are you gonna go my way'. En zie wie er op je afkomt.”

Het vraagt geen grote gedachtensprong om reclame als een spiegel van onze tijd te zien. Onze cultuur is toch ook moe van manipulatie, schijn, hypocrisie en woorden (en beelden) als machtsmiddelen? Een analyse van reclame geeft goed aan wat we zo sterk in onze laat-twintigste eeuw missen. Dat woord dat zo weinig 'in' is: Waarheid. Levende waarheid. Waarheid die doet en leert leven.

Veertiendaagse uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

Redactie

Drs. H. Algra
Ds. J. Bouma
T. Hoekstra
Drs. P.J. van Kampen
Ds. J.M. Mudde
Ds. K. Muller
Prof. mr. dr. J.J. Oostenbrink
Ds. W. Smouter
M.J.F. van der Wal
J. Westerkamp-Stegeman

Adres van de redactie

Ds. K. Muller,
Oude Veenscheiding 15,
8446 LC Heerenveen.
Telefoon: 0513-620476
Telefax: 0513-627036.

Alle kopij dient uiterlijk dinsdags, in de week voorafgaande aan de week waarin Opbouw zal verschijnen, bij de redactie binnen te zijn.

Kerknieuws/Onder andere(n)

M.J.F. van der Wal,
Brugakker 60-17,
3704 RA Zeist.
Tel. 030-6961525.

Abonnementen en ledenadministratie

M. van Veelen-Vreugdenhil
Administratie Opbouw
Hunze 16
2911 EH Nieuwerkerk aan den IJssel
Tel. 0180-320205.
Gironummer 404945 t.n.v.
Geref. Persvereniging Opbouw.

Lidmaatschap Persvereniging

Aanmelding door overschrijving van min. f 25,- contributie op bovenstaand gironummer.

Abonnementen

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen uitsluitend bij de administratie. Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 november.

Abonnementsprijzen

Bij vooruitbetaling te voldoen.
f 65,- per jaar of f 36,- per half jaar.
Voor studenten f 33,- per jaar.
Buitenland f 92,- per jaar of f 104,- per
luchtpost. Chequekosten buitenland: f 15,-.

Advertenties

Tarief: 65 ct. per mm. bij 45 mm. breed (excl. 17,5% BTW).
Advertenties inzenden tot woensdag 8.30 uur, anderhalve week vóór verscheijnsdatum. Familieberichten uiterlijk vrijdagmorgen, in de week voor verscheijning. Advertenties en familieberichten rechtstreeks naar Nedag, t.a.v. het bedrijfsbureau.

Technische realisatie

Nedag Grafisch bedrijf b.v.,
postbus 208, 3770 AE Barneveld,
tel. 0342-410760, fax 0342-492542.

Druk

'Steenbergen', Zeist.

Opbouw wordt gedrukt op gerecycled papier.

Dit tijdschrift wordt ten behoeve van iedereen, die niet op de gebruikelijke manier kan lezen, uitgegeven op geluidscassette en/of in braille of grootletter. Informatie en opgave: CBB, Christelijke Bibliotheek voor Blinden en Slechthzienden, Postbus 131, 3850 AC Ermelo, tel. 0341-551014.

Kalender

van Ned. Geref. bijeenkomsten van meer dan plaatselijk belang.
Opgave: telefoon 0513-620476; telefax: 0513-627036.

- 23 maart Jaarvergadering Opbouw;
spreker: drs P.J. van Kampen
13 april Ontmoetingsdag Ned. Geref.
Kerken te Barneveld; inl. en
huren van stands:
J.A.D. Schenkel, tel. 038-
3320128)
11 mei Zendingsvoorjaarsvergade-
ring Leerdam met samenwer-
kende kerken
9 nov. Zendingsnajaarsvergadering
Leerdam met samenwer-
kende kerken

In de eerstkomende nummers (o.a.)

J. Bouma, In die wijk daar hoort een kerk
H. de Jong, Gemeente-zijn naar bin-
nen, gemeente-zijn naar buiten
J.G. Knol, De zorgvragende mens als
beeld Gods

Ontvangen boekjes

Dr. F. Ledegang,

Origenes;

Een experimenteel theoloog uit de derde eeuw.
88 blz., f 19,90 ISBN 9024277590
Uittg. Kok, Kampen

Hoeksteen of sluitpost?

**Over de positie van het gezin in hete over-
heidsbeleid.**

84 blz., f 14,90 ISBN 9055600687
Uittg. De Vuurbaak, Barneveld

Bent u al lid van de Persvereniging

die *Opbouw* uitgeeft? De contribu-
ties van leden dragen bij aan de
instandhouding van ons blad. U
wordt lid als u min. f 25,- over-
maakt op giro 404945 tnv
Opbouw, Nieuwerkerk/IJssel, met
vermelding: 'Persvereniging'.

Geestelijke bagage? Eerst naar de EH!

Wil je gaan studeren aan Hogeschool of Universiteit? Doe dan eerst het Basisjaar van de Evangelische Hogeschool. Het jaar van je leven, waar principiële en wetenschappelijke vorming en praktische vaardigheden elkaar afwisselen. Zodat jij later

Stuur die studiegids!

Ik wil graag meer weten over het EH-Basisjaar. Stuur mij de infogids.

Naam:

Adres:

Pc en plaats:

Bon opsturen naar: Antwoordno. 151,
3800 VB Amersfoort **orb**

met meer 'bagage' de studie van je keuze volgt. Interesse? Vraag dan nu de uitgebreide studiegids aan. Je krijgt 'm per omgaande thuis!

**evangelische
hogeschool**

Een profeet wordt wachter

„Mensenkind, u heb ik tot wachter over het huis Israëls aangesteld.” (Ezechiël 33:7)

J. Kranenburg, Kampen

De profeet Ezechiël wordt door God aangesproken met de naam mensenkind. Hij staat maar niet aan de kant van God, maar ook aan de kant van de mensen. Hij is mens onder de mensen.

Wachter over het huis Israëls

Wanneer God met de verwoesting van Jeruzalem Zijn boosheid de vrije loop laat, als zijn geduld ten einde is en de ballingschap eigenlijk pas goed begint, gaat Hij nog een stap verder. De profeet wordt aangesteld tot wachter over het huis Israëls. Hij moet maar niet aan de kant van de mensen staan maar ook tegenover God.

Een wachter moet in tijd van oorlog op de muren van de stad klimmen en hij moet het volk waarschuwen als hij de vijand aan ziet komen. Waarschuwt hij niet en er komen mensen om dan is dat de schuld van de wachter. Heeft hij wel gewaarschuwd, en zijn er mensen die de waarschuwing niet ernstig namen en daardoor omkwamen dan treft de wachter geen schuld.

Er is in de kerk geknoeid met dat woord wachter. Ik had als student ergens gepreekt en kreeg er na de dienst van langs van een paar ouderlingen. Ik zal het er wel naar gemaakt hebben. Eén van de ouderlingen verontschuldigde zich min of meer en zei: „Wij ouderlingen zijn nu eenmaal wachters op Sions muren”.

Daar zit wat in. Maar met het wachter-zijn van de profeet Ezechiël heeft dat niets te maken. Zeker, de profeet is wachter op Sions muren, maar van welke kant dreigt er gevaar? Wie is de vijand waarvoor de profeet moet waarschuwen? Die vijand is God. Als God met getrokken zwaard op weg is naar Zijn volk dan wil Hij door Zijn eigen profeet voor de voeten gelopen worden.

Wie komt hier op?

Stelt u zich voor dat een generaal een stad wil verwoesten en hij stuurt één van zijn officieren naar de stad. Die moet op de muur klimmen en de mensen waarschuwen als hij hem ziet komen.

Onvoorstelbaar toch?

Maar zo is de Here God.

God van het volk dat Hem had verlaten.

God van de mensen die Hem nu hebben verlaten.

God van de kerkverlaters.

Gods toorn

Wij hebben altijd vrij onbekommerd geleefd bij het geloof in de toorn van God. Die was zo ver weg.

*„Here...
gedenk in de toorn
aan ontfermen”*

Maar er is iets aan het veranderen.

De door de toorn van God bedreigden zijn niet meer ver weg maar ze zijn onder ons.

U hebt wel eens gehoord van de leer van de algemene verzoeming, neem ik aan. De leer dat het tenslotte met iedereen wel goed komt.

Ik breng die leer niet.

Maar ik ga tot aan de uiterste grens van deze dwaling.

Ik durf de grens niet te overschrijden, want dan neem ik de dreigende woorden waarvan de Bijbel zo vol is, niet meer ernstig en dat wil ik blijven doen. Ook dit bijbelhoofdstuk is dreigend.

Maar wanneer ik tot aan het uiterse randje van deze soms zo lieve dwaling ga (en laat het eerbiedig klinken) dan heeft de Heilige Geest het er naar gemaakt.

Want midden in dit verhaal van de ontleding van de toorn van God komt hier zijn ontferming zo stralend tevoorschijn. Terwijl Hij onderweg is om te straffen denk de Here: Hoe krijg ik ze onder mijn boosheid vandaan? En dan wil Hij dat zijn eigen profeet Hem de voet dwars zet.

Mijn gedachten gaan, terwijl ik dit schrijf, steeds naar het gebed van de profeet Habakuk (3:2): „Here...gedenk in de toorn aan ontfermen.”

Hoe kan dat samen gaan: toorn en ontfermen?

Bij God kan dat blijkbaar, op een wijze die wij niet kunnen begrijpen.

De kerk zal, tegen heug en meug desnoods, moeten blijven spreken van Gods toorn zonder de boze woorden van God weg te moffelen. De moed daartoe mag zij ontnemen aan het feit dat God er in Zijn boosheid nog altijd wat op gevonden heeft. Wij moeten de bijbelse verhalen misschien soms twee keer vertellen: de ene keer mag Gods toorn er uit spreken en de andere keer zijn ontferming maar nooit zo spreken dat toorn en ontferming elkaar opheffen.

En in beide verhalen mag het er uitspringen: Hij vindt in gunst en niet in wraak zijn lust, de hitte van zijn gramschap is geblust.

Die avond

*Toen het te veel werd om te dragen
– er is een grens aan wat een mens aan pijn
verdragen kan – was jij er.*

*Je durfde aan te horen, mee te dragen
wat zo zwaar woog.*

*Je kon dat, als géén ander, omdat je zelf
ook weet wat het is verscheurd te zijn.*

*Met een stem vol warmte, liefde, erkende je
mijn pijn, gaf het een naam.*

Zo gaf je mij mijzelf.

*Want waar geschondenheid erkend wordt,
aangezien, hervindt een mens zichzelf.*

Die avond, vol van pijn – maar niet alleen.

*Want Hij hielp mij mijn geschondenheid te zien
en Hij riep jou Zijn stem te zijn.*

Hans Stolp

*Uit: Tot overblijft wat echt is: jij. (Kok, Kampen;
47 blz.; f 14,90)*

Evangelisatie – waarom, wie en hoe?

J.B.M. Storms, Zeewolde

Kort geleden las ik *Visserstijl*, handboek voor evangelisatie. Het is geschreven door Peter Scheele, bekend van het evangeliserende televisieprogramma 'Peter'. Scheele staat zeer kritisch tegenover de huidige aanpak. Hij is ervan overtuigd, dat we als christenen onze benadering van evangelisatie ingrijpend moeten wijzigen. Hij is niet de enige. Een bezinning is nodig. Waarom evangelisatie? Door wie? En hoe?

A. waarom?

Bevel en belofte

Het is heel normaal voor onze tijd, dat mensen het best vinden als jij gelooft in God en in Jezus, maar je moet het niet aan anderen willen opdringen of opleggen. Toch is deze vrij afwijzende houding niet uniek. Door alle eeuwen heen hebben mensen, om verschillende redenen, het christelijk geloof buiten de deur willen houden. Als gereformeerd mens zie ik voor ons het gevaar, dat we met onze omgeving meegaan en dat we ons stil en onopvallend houden.

Het verhaal van Jezus eindigt niet met zijn opstanding of zijn hemelvaart. *Mijn eerste boek, Theofilus, heb ik geschreven over al wat Jezus begonnen is te doen.* Het boek *Handelingen* is het vervolg van de handelingen van Jezus. En daarbij schakelt hij ons mensen in. Alle Evangelien eindigen met een missionaire spits. *Mattheüs, Markus en Johannes* hebben een specifiek zendingsbevel; *Lukas* heeft in *Hand 1:8* meer een belofte. De kerk is per definitie een missionaire gemeenschap! Ze bestaat bij de gratie van God, die mensen wil toevoegen. Het is werkelijk de dood in de pot, indien we deze missionaire spits zouden wegsnijden.

Eén naam

We brengen geen leuke boodschap, wel een goede. Er zitten heel veel positieve kanten aan. We mogen van Gods liefde gewagen. Hij wil ons aan-

vaarden. Maar in de kern is het een vervelende boodschap: God hield al van ons, *toen we nog misdadigers waren*. Er is maar één naam waardoor we kunnen ontsnappen aan de veroordeling van God. Alleen Jezus kan ons helpen! We hoeven niet altijd te beginnen met deze kern. Toch zal ze aan bod moeten komen, willen we recht doen aan het verhaal van Jezus. En ze kan ook aan bod komen. Oorlogen en uitbuiting zijn niet nieuw; ze tonen aan dat we als mensheid een probleem hebben. En niemand heeft een toereikende oplossing! Behalve de Bijbel. Die vertelt ons dat we door God gemaakt zijn; dat we van God en van onszelf vervreemd zijn en dat we door God weer hersteld worden.

B. wie?

Geroepen

De meeste christenen krijgen de kriebels als ze het woord evangelisatie horen. Dat komt deels door de gebruikte methoden, deels door het besef dat het heel moeilijk is om met een niet-christen over het geloof te praten. Bovendien leggen veel evangelisatorische organisaties de nadruk op de plicht tot evangeliseren die iedere gelovige zou hebben. Wie evangeliseren in het Nieuwe Testament? De zendingsbevelen zijn aan heel de gemeenschap van Jezus gegeven. Toch lezen we in *Handelingen* dat het de apostelen zijn (later ook de evangelisten), die het goede nieuws aan buitenstaanders bekendmaken. De gemeente van Antiochië is weliswaar ontstaan uit de verhalen die allerlei gelovigen hebben gedaan, maar dat was heel natuurlijk, omdat ze daar als vluchtelingen aankwamen. In het algemeen lijkt het zo te zijn, dat ambtsdragers het nieuws bekendmaken. Toch hebben alle gemeenteleden een zekere verantwoordelijkheid. Volgens de brief van Petrus moet iedere gelovige bereid zijn om rekenschap af te leggen van de hoop die we hebben. Ieder moet dus, als hem daarnaar gevraagd wordt, in staat zijn de ander kort en bondig te vertellen wat een christen gelooft.

Een gave

De laatste jaren staan de gaven van

de H. Geest ook in reformatische kringen wat meer in de belangstelling. Een niet onaanzienlijke invloed komt van de Evangelische Alliantie, die met cursussen voor gemeenteopbouw van de duitser Christian Schwarz werkt. Schwarz stelt, dat hij telkens weer bemerkt, dat een op de tien gemeenteleden een bijzondere gave voor evangelisatie hebben. Zij zijn in staat

*We brengen geen
leuke boodschap,
wel een goede*

zo met een ander over het geloof te praten, dat deze dicht bij Christus komt.

Dit is een zeer bemoedigend gegeven. Het betekent namelijk dat we in onze gemeenten heel wat mensen hebben die een actief aandeel in de uitvoering van de missionaire taak kunnen hebben. Waar het om gaat is dat we concreet nagaan wie deze 10% zijn en vervolgens hen toerusten en tenslotte hen specifiek belasten met het evangelisatie werk. Voor hen is het namelijk geen belasting, maar een vreugde!

Woord en daad

Vanuit een bepaalde schroom en een zekere schaamte vanwege de slechte reputatie die de kerk van Christus hier in Nederland heeft benadrukken sommigen dat het vooral draait om onze levensstijl. Bovendien worden we allen plat gegooid met woorden.

Nu is het goede nieuws niet een reclameboodschap. God heeft er niet voor gekozen om zes paar miljard strooibiljetten uit de hemel te laten neerkomen, zodat alle mensen het nieuws zouden horen. Het nieuws moet van mond tot mond gaan. Door mensen. Het draait tenslotte om ons mens-zijn. Het nieuws is dat we vernieuwde mensen zullen worden. Dat mag nu al zichtbaar worden. Dat mag blijken uit onze daden.

Niettemin blijft staan wat Paulus aan de christenen van Rome schreef: *gelooven is een gevolg van het horen van de boodschap, en dat horen vindt plaats bij de bekendmaking van Christus*. Door te zwijgen spelen we het

ongeloof in de kaart. Wij denken wel dat 95% het Evangelie gehoord heeft, maar dat is niet (meer) zo.

Woord en daad. Onze woorden kunnen niet zonder onze daden. Wie spreekt over liefde, zal liefde moeten practiseren tegenover een ieder, ongeacht of deze een man of vrouw is, een nederlander, medelander of buitenlander.

De veel gemaakte scheiding tussen het bekendmaken van Gods woorden en het helpen van onze medemensen is in dit verband twijfelachtig. Wel kunnen we ons afvragen of het ook de juiste gelegenheid is om een woord te spreken.

Bewogen

Dat we als kerk een opdracht hebben, weten we wel. Maar hebben we ook de juiste bewogenheid?

Het boek van Peter Scheele is op dit punt een scherpe aanklacht tegen de stoomwalsmethodes die zo gebruikelijk zijn in het evangelisatie werk. Hij vertelt hoe hij eens een gesprek van een half uur had met een evangelist. Tenminste... de ander praatte een half uur achtereen, totdat hij eindelijk bij de vraag kwam of Peter wel of niet geloofde. Anderzijds vertelt Scheele hoe hij een hele tijd enkel door de stad liep zonder iets te zeggen, terwijl hij nadacht hoe hij in hemelsnaam

mensen kon bereiken. En daarbij kwam hem in gedachten, dat Jezus zich ook zo voelde, toen hij huilde over Jeruzalem. Gaan niet-gelovigen ons aan het hart? Gaat hun levenseinde (indien er niets zou veranderen) ons aan het hart?

C. hoe?

Acties en relaties

Er zijn verschillende redenen waarom de huidige algemeen gevolgde aanpak niet werkt. Een diepe oorzaak is de geloofsafval in ons land. Dat maakt

Mensen worden gewonnen doordat ze vertrouwen in ons hebben gekregen

mensen hard. Verreweg de meeste redenen hebben evenwel met onszelf te maken.

Algemeen denken we bij evangelisatie aan acties. De huizen langs. Een koortje op het marktplein. Of een man met een megafoon. Folders uitdelen. Een grote tentbijeenkomst.

Uit onderzoek is gebleken, dat slechts een op de vijf mensen tot geloof is gekomen door dit type aanpak. De meeste nieuwe gelovigen gewagen echter van een vriend, een familielid,

een buur of een collega, die hen geholpen heeft Christus te vinden. Toch steken we verreweg de meeste energie in acties. Maar doorgaans is een actie heel onpersoonlijk. Het is als een brug in het weiland zonder oprit en zonder afrit. Een doodenkele keer klimt iemand, uit nieuwsgierigheid of uit verveling, de brug op. Geen wonder dus, dat al onze acties slechts weinig 'bekeerlingen' opleveren. En al helemaal geen mensen die toetreden tot een gemeente.

We sluiten ons op in een christelijke sportclub en een christelijke naaikrans. Met hoeveel niet-christenen hebben we een meer dan oppervlakkige relatie? Het is absoluut noodzakelijk dat we uit ons christelijk getto tevoorschijn komen. Dat kost moeite. Het kan zelfs pijn doen. Maar wie zei ook weer, dat de knecht niet boven zijn meester staat?

Mensen worden gewonnen doordat ze vertrouwen in ons hebben gekregen. Het is nodig, dat we langdurige en eerlijke relaties aangaan met niet-gelovigen. Soms wordt hiervoor het woord 'vriendschaps-evangelisatie' gebruikt. Dat is een goed woord, indien tenminste duidelijk is dat die vriendschap niet afhankelijk mag zijn van de bekering van de ander. Je kunt niet iemand laten vallen, nadat hij het Evangelie heeft afgewezen.

Pastorale notities

For better and worse

Zij was er altijd.

Als de zon in de ramen scheen, maar ook als er zware donkere wolken over levens van mensen trokken. Juist dan was ze er.

Ze was een vrouw met een warm hart.

Bewogen met het zwakke.

Nooit was haar iets te veel.

Ze vertoonde het beeld van haar Heer, die zich ontfermde over een ziek mens.

Voor al het lot van oudere mensen trok ze zich aan.

Zij die geen helper meer hadden.

Van wie het 'maatje' gestorven was.

Dan was zij er.

Ze deed het niet zuchtend:

„En wie denkt er nou eens aan mij?”

Ze deed het graag.

Het vulde haar leven.

Tot haar man een oogziekte kreeg.

Hij ging de ziektewet in.

Later de WAO.

Een zware tijd.

Een gevoel uitgeschakeld te zijn.

Een verbrand broodje bij de bakker.

Toen was ze er voor haar man.

En stond ze naast hem.

Nee, niet op korte afstand hem volgende.

Ook niet, toen hij radeloos z'n klacht naar God uitschreeuwde in het bos.

Ze liep naast hem.

Wel met een steek in haar hart vanwege het geweld naast haar.

Maar toch...

Ze gaf alles aan hem.

Haar tijd, haar invoelingsvermogen, haar liefde.

Zo had ze toch beloofd, toen ze met hem trouwde?

Nou dan!

Velen laten het afweten.

„Wat heb ik nu nog?”

Ze laten de zorg-dichtbij liggen en zoeken compensatie in de zorg-verderweg.

Maar zij niet.

Zij cijferde zichzelf weg.

Zij dacht aan hem.

Zijn strijd was haar strijd.

En samen dachten ze aan God, die hen vijftientig jaar geleden aan elkaar gegeven had.

Zij liepen naast elkaar.

En naast hen liep God.

Zo was het goed.

Trouw aan elkaar. Zo hadden ze 't beloofd voor Gods aangezicht.

For better and worse.

In goede en kwade dagen.

W.J. van der Linde, Barneveld

Een apart punt is een verkering. De Bijbel stelt duidelijk, dat je niet met een ongelovige behoort te trouwen. Je moet dus tijdens de verkeringsstijd met de ander over de plaats van het geloof in je leven praten. Als je niet sterk in je schoenen staat, kun je er echt beter niet aan beginnen. Heel wat mensen zijn door hun huwelijk voor Christus verloren gegaan! Maar als je op dit punt sterk in je schoenen staat, is een verkering met een niet-christen geen probleem. Heel wat mensen zijn juist door hun verkering voor Christus gewonnen.

Ingewijd

De christelijke gettovorming beïnvloedt ook de wijze waarop we in de gemeente met elkaar spreken. Onze erediensten zijn geheimtaal voor ingewijden. Ze zijn echt abracadabra voor buitenstaanders.

De Bijbellezingen zijn voor gewone mensen niet te begrijpen; de taal van de 'Nieuwe Vertaling 1951' was al verouderd bij de eerste druk.

Over de 'prediking' wordt regelmatig geschreven. Maar zelden komt ter sprake dat die ook in een missionaire setting plaats moet vinden.

Onze erediensten zijn trouwens helemaal niet voor buitenstaanders. De mensen worden aangesproken als 'broeders & zusters' of als 'gemeente'. De deur van het gebouw mag misschien open staan voor niet-christenen, maar of de deur van ons hart open staat, waag ik te betwijfelen, gezien de praktijk.

Welkom

Ik kan iedereen aanraden zich eens op de hoogte te stellen van de aanpak die de Willow Creek Church van Chicago volgt. Die is natuurlijk Amerikaans en daarmee per definitie verdacht. We kunnen het niet zo kopiëren. Willow Creek heeft twee verschillende typen bijeenkomsten: een voor niet-gelovige belangstellenden en een voor gelovigen. Deze gemeente houdt geen evangelisatie acties; belangstellenden worden door gemeenteleden op een gepast moment in de relatie uitgenodigd om eens een 'dienst voor belangstellenden' bij te wonen. Nog degene die uitnodigt, noch degene die de uitnodiging heeft aanvaard zitten daar met kromme tenen. Willow Creek heeft de presentatievormen enorm aangepast, zonder evenwel water bij de wijn van het Evangelie te doen. In veel sterk groeiende gemeenten zijn er kleine kringen. Die dienen de geloofsopbouw van de gemeentele-

den. Maar daarnaast kunnen heel wat kringen open staan voor niet-christenen. Als we met elkaar spreken over het milieu en 'rentmeesterschap', of we houden een koffieochtend, of we hebben een serie gesprekken over opvoeding, dan hoeft dat toch niet een onderonsje te blijven?

Gemeentebeleid

De verbreiding van het Evangelie is zaak van gemeentebeleid. Het raakt

heel veel aspecten van ons gemeentelijk reilen en zeilen. Het kan niet afgeschoven worden naar een evangelisatie commissie, die als een soort bliksemafleider fungeert. Het is niet een kwestie van een paar hobbyisten, die daar zo nodig hun tijd en energie in willen steken. Het behoort een vast onderdeel van het kerkeraadswerk te zijn. De missionaire taak van de gemeente behoort midden in het gemeentelijk leven te staan.

Van de redactie

U zult als lezer/abonnee gemerkt hebben dat het blad Opbouw in de loop van het vorige jaar een aantal ingrijpende veranderingen heeft ondergaan.

Voor een belangrijk deel betreft dat het uiterlijk van ons blad. Een kleiner formaat, een andere en steviger papiersoort, een strakkere opmaak, waardoor artikelen en rubrieken aantrekkelijker worden om te lezen. Ook wordt meer gebruik gemaakt van foto's en illustraties. We hebben in samenwerking met Nedag daartoe meer mogelijkheden gekregen. Om de leesbaarheid te verhogen heeft de redactie een aantal richtlijnen opgesteld, waaraan een scribe gebonden is. Ieder die een bijdrage aan Opbouw levert, krijgt deze toegestuurd. U kunt deze richtlijnen eventueel ook aanvragen bij de redactiesecretaris ds K. Muller.

Richtlijnen

De richtlijnen hebben betrekking op de lengte van een artikel en het aantal afleveringen in een serie. Het gebruik van tussenkopjes, een intro en streamers. Ook onze vaste medewerkers, die een column schrijven voor ons blad zijn aan een aantal richtlijnen gebonden.

De laatste tijd krijgen we veel copy aangeboden en we zijn daar als redactie blij mee. We hebben in het verleden meermalen geprobeerd lezers tot schrijven aan te moedigen en dat heeft z'n vruchten afgeworpen. Ook de uitbreiding van het aantal vaste medewerkers voor een bepaalde pagina, die door de verantwoordelijke redakteur daarvoor zijn aangezocht, is in onze ogen winst. De redactie wil ruimte geven aan de stemmen die er zijn in onze kerken,

maar behoudt zich het recht voor een artikel wel of niet te plaatsen. Wanneer dit laatste het geval is, dan wordt dat, met redenen omkleed, aan de schrijver meegedeeld. Is een artikel onvoldoende leesbaar, dan kan de redactie verzoeken een artikel te herschrijven of ook in te korten. Soms zal de redactie dat zelf doen, zij het in overleg met de schrijver. Een schrijver krijgt van de redactiesecretaris zo spoedig mogelijk te horen op welke termijn het artikel geplaatst kan worden.

Tot opbouw

We hopen u zo een overzichtelijk, leesbaar blad te kunnen blijven bieden, zonder dat dit ten koste gaat van de kwaliteit van het geschrevene. Opbouw wil meewerken aan de opbouw van het gereformeerde leven. Wil de lezer informeren over wat er te koop is in een samenleving waarin wij de Here God willen dienen. Wil voorlichting geven en ook commentaar bij feiten en gebeurtenissen. Maar tot opbouw van het gereformeerde leven behoort ook bijbelstudie en verkenning van kerk en theologie. Wij streven daarbij naar helderheid en duidelijkheid. Naar de inhoud, maar ook naar de vormgeving. Of zoals prof.dr H.J. Jager het eens formuleerde: „Natuurlijk mag er ook wel eens door een theoloog voor theologen worden geschreven. Maar in hoofdzaak zal zó geschreven moeten worden, dat belangstellende christenen het kunnen volgen. Waarbij elk wel zal kiezen wat hem smaakt of ligt. Het is niet zó dat ieder alles moet lezen of kunnen lezen. Het ideaal voor elke schrijver mag wel zijn, dat z'n eigen moeder verstaat wat hij op papier zet.”

*J. Bouma,
voorzitter van de redactie.*

De kerk en de asielzoekers¹

P.J. van Kampen, Ede

Op de laatste ontmoetingsdag van Nederlands Gereformeerde Diakenen stond de problematiek van asielzoekers centraal. Drie inleiders voerden het woord; dit is het eerste, theoretische, verhaal. De bijdragen van de twee andere sprekers zijn meer op de praktijk toegespitst.

Bevolkingsexplosie

Onze wereld kent een steeds grotere bevolking; we weten dat er jaarlijks ongeveer 100 miljoen mensen bij komen! Dat is de gezamenlijke bevolking van Frankrijk en Duitsland en misschien moet ook onze bevolking er nog bij. Zoveel mensen komen er dus in de wereld jaarlijks bij...

De gevolgen van explosieve bevolkingstoename zijn aanzienlijk. Ik geef drie simpele voorbeelden. De bevolkingsdruk in China is zo groot dat de overheid het echtparen toestaat 1.1 kind te krijgen. Meer dan een kind mag niet; veel ouders doden daarom een pasgeboren kind, als het een meisje blijkt te zijn. Gevolg is dat er over twintig jaar een schromelijk vrouwentekort in China wordt verwacht. In een jaar of dertig is de bevolking van Nepal verdrievoudigd; gevolg is dat er steeds meer hout, dat in de Himalaya toch al schaars was, gekapt gaat worden. Erosie die daar weer het gevolg van is, leidt indirect tot de vele overstromingen van de Brahmaputra in Bangla Desh. In de derde plaats is er een enorme bevolkingsdruk in een land als Egypte, dat zeer ruime landsgrenzen heeft, maar het meeste land is woestijn. De hoofdstad Cairo neemt jaarlijks met een miljoen mensen toe! In de overvolle Nijlvallei stijgt ook de sociale nood; een van de gevolgen daarvan is opkomend moslim-fundamentalisme.

Verstedelijking

Andere gevolgen vallen in belangrijke structuren op te merken. Neem de verstedelijking; woonde in het jaar 1900 slechts 9% van de wereldbevolking in grote steden, nu ligt dat percentage tegen de 50%! In minder dan een eeuw tijd heeft dus een enorme verschuiving plaatsgevonden in de verdeling van mensen over

het oppervlak der aarde. Ruim 400 steden hebben volgens opgave een bevolking van meer dan een miljoen inwoners. Op dit moment kennen we 23 'mega-steden' met meer dan 10 miljoen mensen. Het merendeel van die steden ligt in de bevolkingsconcentratie van (Oost)Azië: China, India, Japan, Korea, Filippijnen en in Latijns-Amerika. Wat heeft dat voor gevolgen? Een van de heel dramatische gevolgen is massale interne migratie. Wij maken de grootste Volksverhuizing in de geschiedenis mee... Het valt ons niet mee om ons daarvan een goede voorstelling te maken. De redenen van die mensenmigratie lopen zeer uiteen. Een paar van de belangrijkste zijn de volgende:

Redenen om te vertrekken

Met steeds meer monden te voeden, wensen regeringen overal ter wereld de ontwikkeling van steeds nieuwe technologieën. Grote automatisering leidt, zoals we weten, echter niet altijd tot grotere aantallen mensen met werk. De miljoenen die naar de stad trekken, het platteland achter zich latend, vinden vaak in hun nieuwe woonplaats geen adequate werkkring. Juist in de megasteden is het leger van paupers veroordeeld tot een vaak uitzichtsloos bestaan! Wie zijn levenskansen wil verbeteren moet daarom overwegen naar andere streken te verhuizen. We hebben weet van enorme scharen 'economische vluch-

telingen' die precies doen wat na de Tweede Wereldoorlog ook West-Europeaanen deden: ze emigreren, proberen hun geluk elders. Het gaat vaak om energieke mensen, die echter in ons deel van de wereld niet meer nodig of welkom zijn. Ze zijn voor ons besef boventallig. Ons land zit al vol!

Een tweede categorie asielzoekers komt om andere redenen. In hun eigen land kent men verdrukking.

Wie zijn levenskansen wil verbeteren moet daarom overwegen naar andere streken te verhuizen

Naarmate regeringen voor grotere aantallen inwoners beslissingen moeten nemen, lijkt de stijl van regeren niet steeds 'democratischer' te worden. Al zijn de oude ideologieën van Communisme en Maoïsme verdwenen, – ze zijn nog niet helemaal weg in China, Vietnam, Cuba en Noord-Korea – repressieve regimes zijn er in alle soorten en maten. Nieuwe kwalijke vormen van nationalisme creëren steeds op weer andere plaatsen etnische tegenstellingen. In steeds toeneemende mate is er de verzoeking om

Asielzoekerscentrum 'De Eik' te Slagharen

Foto: ND

de toevlucht te nemen tot etnische zuiveringen. Elke tiran heeft dringend behoefte aan nieuwe groepen zondebokken, wier schuld evident vaststaat! We kennen inmiddels de tegenstelling tussen Bosniërs, Serven en Kroaten in het voormalige Joegoslavië, Hutu's en Toetsies in Rwanda, Koerden en Turken, Koerden en Irakezen, Tamils en Singhalezen op Sri Lanka. De lijst is niet compleet. In Sierra Leone en Liberia zijn stammentegenstellingen verantwoordelijk voor politieke conflicten met soms massamoord als gevolg. Veel van die vluchtelingen zijn te arm om zelfs maar in de buurt van onze poorten te komen, maar dat neemt niet weg dat ze er wel zijn! Laten we bovendien niet vergeten dat in een eeuw van bloedige oorlogen zonder weerga de meeste onschuldig vermoorde slachtoffers – vele tientallen miljoenen – niet gevallen zijn bij oorlogshandelingen, maar ten prooi zijn gevallen aan de Stalins, de Hitlers, de Mao's, de Pol Pots van hun eigen land! De ergste vormen van genocide zijn beraamd door de leiders van het eigen land...

Daar komt tenminste nog een derde factor bij: de betekenis van de religie! Aan het einde van de twintigste eeuw is de religie niet half zo dood als men veertig jaar geleden verwachtte en voorspelde! Meer nog, nagenoeg alle wereldreligies maken een zekere opbloei mee, waarbij zich onder andere het verschijnsel 'fundamentalisme' voordoet. Waar in een door de Westerse beschaving aangevochten Moslimse cultuur dit 'fundamentalisme' ontstaat, is bijna steeds sprake van dreigende gewelddadigheid en intolerantie. Fundamentalisme is immers totalitair, al wil dat niet per definitie zeggen dat men ook gewelddadig is. (In de moslimse wereld alleen al zijn tien soorten fundamentalisme te onderscheiden, vertelde me een ter zake kundige vriend.) De leden van zulke broedersschappen zijn vaak bereid om aan andere gelovigen het uitdragen van hun geloofsovertuiging en zelfs de beleving van hun religie te verbieden. Dat vooral kansarmen de fundamentalistische opvattingen omhelzen, maakt de zaak alleen problematischer. Met weinig scholing achter zich en met weinig tijd en gelegenheid om ongehaast de vragen te doordenken en studie te maken van de wil van 'God' is de kans op emotionele reactie wel erg groot... Wie overigens meent dat er alleen van moslimfundamentalisme in de wereld

sprake is, moet eens letten op een land als India. Daar zijn het juist de moslims die door de Hindoes meerderheid verdrukt worden. Daar stuiten zeer militante Hindoes op even geharnaste Sikhs. De strijd rond Kashmir, de latente dreiging van oorlog tussen India en Pakistan, steeds opnieuw, het zijn even zovele tekenen dat het Hindoeïsme niet half zo tolerant is als in het Westen wel wordt beweerd. Op Sri Lanka speelt in de burgeroorlog in de tegenstelling tussen Tamils en Singhalezen de spanning tussen Hindoes en Boeddhisten mee. Gewelddadigheid van sommige Joodse kolonisten op de West Bank (en na de moord op Rabin weten we daarvan) toont dat ook Joods fundamentalisme voorkomt. Toch merken we op dat de fundamentalistische Islam de grootste exporteur van vluchtende bevolkingsgroepen genoemd mag worden, naar alle waarschijnlijkheid. Zo hebben duizenden Christenen en ook Moslims Iran verlaten; ironisch genoeg is hetzelfde van toepassing op Saddam Hoesseins regime, de Iraanse 'erfvijand'. Politieke dissidenten, maar ook leden van Assyrische, Armeense of Koerdische minderheidsgroepen of, in Irak, de leden

**nagenoeg
alle wereldreligies
maken
een zekere opbloei
mee**

van de Sjiïtische meerderheid zelfs, mogen de mond niet opendoen! De minderheid van Alewieten liggen in Turkije onder vuur, terwijl ze in Syrië, zolang het duurt, aan de kant van de macht staan. Herkenbaar gevolg is dat zich onder asielzoekers in het Westen vele moslims bevinden. Wie uit Soedan verdreven is, is echter meer waarschijnlijk juist Christen of animist. Egyptische en Libanese Christenen proberen vaak naar het Westen te komen, vanwege ervaren of verwachte druk van de moslimse meerderheid. Het is hier wellicht de plaats een van de onbekende tendenzen in de wereldmigratie te signaleren. Christenen verlaten nu op grote schaal het Midden-Oosten! Na twintig eeuwen christelijke aanwezigheid in het Midden-Oosten verliest de Kerk in de regio op enorme schaal leden. De bevolking van Libanon bestond 20 jaar geleden voor ca. 50% uit Christenen; nu is dat ca. 35%! Op een recente reis naar Irak trof ik in de Gereformeerde

Kerk van Bagdad alleen maar mensen aan die willen vertrekken. Soms gingen er vier gezinnen per week weg, van de best opgeleiden, die in eigen land geen enkel toekomstperspectief meer zagen...

Waar brengt ons dat alles? Politieke en religieuze dwang of regelrechte vervolging is ook voor onze overheden niet altijd even gemakkelijk te onderscheiden van het zoeken naar betere, economisch gunstiger, omstandigheden. (Ook dat laatste mogen we overigens legitiem achten!) Het is duidelijk dat miljoenen mensen uit Azië, Afrika en Latijns-Amerika in ons deel van de wereld niet allen kunnen worden gehuisvest. Ze gaan stellig onze opname-capaciteit verre te boven. En toch moet je je afvragen of met die constatering dan alles gezegd is. Is dat bovendien wel een christelijk antwoord? Wat heeft onze God, die Heer van de geschiedenis is, van dat alles te zeggen? Hebben we ook wat te leren van het verleden, ook van ons nationaal verleden?

Noot:

1 Dit is het eerste deel van het referaat dat P.J. van Kampen gehouden heeft op de onlangs gehouden Diaconale Conferentie. In het volgende nummer zullen we het vervolg plaatsen.

God

Van alle woorden die er zijn blijft één tenslotte over. Als alles wat gezegd moest worden is gezegd, als je de pijn leest in de ogen van de ander, je eigen hart een open wonde is om alles wat voorbijgaat, je uit handen valt op deze vreemde reis die leven heet, als het verlies niet slechts gezien, maar ook gevoeld wordt tot in alle vezels van je lijf, dan is daar toch dat éne woord, dat nog gezegd wil zijn, omdat het blijvend is waar al het andere voorbijgaat: God.

Hans Stolp

Ingezonden

Nog eens 'Na twintig jaren'

De eerste week kerstvakantie gaf wat rust om nog eens na te denken over de artikelen van Schaeffer en de ingezonden brief van Fokke Bouma.

Omdat ik mij al veel jaren bij 'OPBOUW' thuis voel, schrijf ik deze reactie. Ik ben in de CGK opgegroeid en heb daar middels mijn ouders, de gemeente in Leeuwarden en de 'Fakeldragerskampen' van destijds onze God leren kennen en zijn Woord leren liefhebben. Dominee Arie Hilbers ontstoot in mijn studententijd voor mij een tot dan onbekende bron toen hij mij wees op Janse van Biggekerke, M.B. van 't Veer en B. Holwerda. Dat smaakte: ik ontdekte een intens luisteren naar de bijbel en praktische vroomheid.

In mijn Goese tijd beleefde ik – op afstand – de scheuring in de GKV; wat dat betekende kwam dichterbij door de inbreng van enkele ex-GKV-gezinnen in onze gemeente. In Lelystad kwam ik in 1976 in een samenwerkingsgemeente en ik ben mij in de NGK thuis gaan voelen. De 'Gemeenschappelijke Verklaring' van 1975 leefde in classis Zwolle en de regio Kampen en ik mocht instappen in een proces waarbij de stukken bijna klaar waren voor herkenning en erkenning op classicaal/regionaal niveau. Helaas is dat proces door een andere samenstelling van de classis Zwolle CGK, onder leiding van predikanten, die tot de leidinggevendenden in de CGK gerekend worden, tegengehouden.

Dat tegenhouden binnen de classis Zwolle past naar mijn gevoel in een bredere ontwikkeling. Het leek wel alsof de leidinggevendenden in de CGK geschrokken waren van de overeenstemming van 1975. Hoewel plaatselijk de samenwerking hier en daar fundamenteel is doorgesloegen, is landelijk de samenwerking van synode tot synode verder tegengewerkt. Met als resultaat dat nu ook de bijbels rechtmatige plaats van de samenwerkingsgemeenten in twijfel wordt getrokken. Schaeffer heeft van die ontwikkeling een duidelijk beeld gegeven. In het (CG) Kerkblad voor het Noorden geeft De Jonge uiting aan de gevoelens van 'vervreemdheid' die deze ontwikkeling voor velen in de CGK veroorzaken. Al voor Schaeffer (in zijn vierde bijdrage) de vraag stelde of het rag-dunne lijntje landelijk nog vastgehouden kan worden, had Fokke Bouma geadviseerd die samensprekingen te

stoppen om de CGK gelegenheid te geven in eigen huis orde op zaken te stellen. De motivering die hij er bij geeft maakt zijn advies logisch en te respecteren, naar de CGK maar ook naar de NGK-samensprekers. Toch blijf ik met dat advies moeite hebben. Ik citeer Bouma:

„Wat zich wrekt in hun (CG) benadering, en we hebben ook zelf (NG) een dergelijke erfenis, is de onwil om blijvend na te denken over vragen die aan de kerk en aan kerkmensen gesteld worden zoals (...): Hoe ziet zij (de kerk) kans om in een postmoderne tijd, waarin misschien wel veel religiositeit zit, maar waarin steeds minder naar God gevraagd wordt, God ter sprake te brengen?”

Ik vrees dat de CGK niet in staat zijn in eigen huis orde op zaken te stellen zoals Bouma dat bedoelt. Ik denk dat dat komt omdat er te weinig openheid is naar elkaar en te weinig zicht is op de vragen die vandaag aan de gemeente van de Heer worden gesteld. Er is een overdosis aandacht voor de vraag of God nog ter sprake gebracht kan worden in onze postmoderne samenleving. En die geslotenheid wordt nog groter als de samensprekingen met de NGK verdwijnen. Ik probeer mijn zorg te verduidelijken. In hetzelfde nummer van Opbouw (met de brief van Bouma) haalt Van Wijk een dame aan die in Kivive o.a. onze beide kerken even over de knie legt. Het gaat mij wat de CGK betreft om dat tussenzinnetje dat samengaan met CGK prima is, al is er een kleine stroming die „neigt naar schriftkritiek”. Het is de problematiek die Schaeffer raakt als hij in zijn derde bijdrage verwijst naar het artikel van De Jong in Koers en het boek van Loonstra noemt.

Als er nu iets verlamdend werkt is het wel dat lichtvaardig oordelen over elkaar als het gaat om het fundamentele punt van het lezen van de Schrift. Ik ken niet alle CGK-predikanten noch alle NGK-predikanten, maar ik ga er voetstoots vanuit dat zij trouw willen zijn aan de Schrift zoals ik. Maar juist die trouw roept voor een mens in deze tijd allerlei vragen op, en dat betekent een zoeken en tasten om met dat oude Woord antwoorden te vinden op vragen van deze tijd. Zo heb ik het boek van Loonstra gelezen: kun je in gesprek met vragenstellers van buiten en van binnen blijven én de Here en zijn Woord trouw blijven? Dat proef ik in bijdragen van De Jong. Datzelfde was ook de bedoeling van CG-collega's die weleens in het 'Amersfoortse'

hoekje zijn gezet. Maar dit open gesprek wordt dood gemaakt als er eerst scherpe oordelen worden uitgesproken en pas daarna (soms) wordt geluisterd. Het is toch geen wonder dat mensen afhaken, als je classis na classis je moet verdedigen tegenover vragenstellers die niet willen begrijpen, dat het juist trouw aan dat Woord is én trouw aan de mensen en de vragen van vandaag, die je doen spreken en schrijven zoals je deed.

Ik probeer de zorg van Schaeffer over de wijze waarop je vragen stelt te begrijpen. Maar ik waardeer vooral de uitnodiging om in OPBOUW in open gesprek verder te zoeken naar antwoord op de vragen die De Jong in Koers heeft opgeworpen. Die openheid heb ik in de NGK leren waarderen juist nu men weet heeft van de problemen die discussie meebrengt. Maar zonder open gesprek wordt het dood en zie je mensen zonder weerwoord vertrekken. Als ze vertrekken naar een andere gemeente van onze Heer, dan heb ik er nog vrede mee. Maar er haken ook jongeren en ouderen af die het wel gezien hebben (althans voorlopig).

Ik kan het met mijn – beperkte – blik niet anders zien dan dat wij in de CGK voor dat wezenlijke gesprek over kerk-zijn-vandaag de contacten met en de hulp van de NGK hard nodig hebben. Tot die hulp reken ik ook de opmerkingen van Schaeffer in zijn vierde bijdrage over de plaats van de samenwerkingskerken in relatie tot hun bijdrage op de LV en de NGK over de vrouw in het diakenambt. Of daarom die vruchteloze deputatengesprekken doorgezet moeten worden? Ik zou niet graag bij die vergaderingen zitten; daar heb ik geen gaven voor. Maar moeten dan de plaatselijke contacten verkillen, als vanuit de CGK-synode die herkenning van één in Christus wordt tegengewerkt? Zouden de NGK soms toch de taak hebben om het gesprek landelijk voort te zetten, omdat – hoe je je ook wendt of keert – de situatie in de CGK voor een deel ook op het NGK-bordje ligt? Ik kom niet verder dan wat vragen, ingegeven door zorg. De beslissers die antwoorden moeten geven op de vragen van Schaeffer en Bouma wens ik wijsheid. Ik hoop dat de Geest van onze God toch ruimte maakt voor gesprek in openheid en vertrouwen, opdat twee mini-kerken mogelijk iets zouden kunnen betekenen in de Nederlandse samenleving op weg naar 2000.

Alle Broersma, Lelystad

Hij was in de wereld

Joh. 1:6-12

H.J. Bruins, Vlaardingen

Niet zo lang geleden is er een nieuwe bijbelvertaling verschenen met als titel: Het Boek. Daarin heeft men ernaar gestreefd zo begrijpelijk mogelijk weer te geven, wat er bedoeld wordt. Een goed streven, waarvoor een vertaler zich best wel wat vrijheden mag veroorloven. Alleen, bij Het Boek is men daarin soms wel wat erg ver gegaan. Zo luiden daar de beginwoorden van het Evangelie naar Johannes: „In het allereerste begin was Christus er al”, in plaats van „In het begin was het Woord”.

Hier zijn de vertalers van Het Boek duidelijk hun boekje te buiten gegaan. Want dat met het Woord in Joh. 1:1 Christus bedoeld wordt, lijdt geen twijfel. Maar het zal toch niet per ongeluk zijn, dat de evangelist pas in vers 17 Jezus Christus bij name noemt, nadat hij Hem daarvoor steeds heeft aangeduid met termen als 'het Woord' of 'het Licht'. Een vertaler gaat zijn boekje te buiten, wanneer hij het met zijn vertaling zijn lezers gemakkelijker wil maken dan de schrijver het zijn lezers heeft gemaakt. En in Joh. 1 heeft de schrijver het zijn lezers zonder twijfel met opzet niet gemakkelijk gemaakt. Vergeef me de vergelijking, maar je zou Joh. 1:1-18 qua opzet kunnen vergelijken met een politiefilm. Zo'n film begint vaak met een scène waarin je van de dader alleen maar de hand met het pistool ziet, of de voeten, die van het lijk weglopen. Pas aan het eind van de film wordt duidelijk, wie de eigenaar van die hand of die voeten was. Een regisseur zou het natuurlijk zijn kijkers veel gemakkelijker maken het verhaal te volgen, wanneer hij al aan het begin de identiteit van de dader bekend zou maken. Maar dat zou niemand hem in dank afnemen, want het aardige van zo'n film is juist dat je als kijker voor dezelfde raadsels geplaatst wordt als de politiemensen die het onderzoek doen, zodat je wordt uitgedaagd om mee te denken.

Zo plaatst ook Johannes ons in het 'voorwoord' van zijn evangelieverhaal met opzet voor een raadsel door zestien verzen lang over Christus te spre-

ken zonder eenmaal zijn naam te noemen. Als je dan als vertaler toch al in het eerste vers de naam Christus invult, doe je hetzelfde als een filmregisseur die, tegen de bedoeling van de schrijver in, al meteen de dader vol in beeld brengt.

Een nieuwe 'hint'

Maar al noemt Johannes pas in vs. 17 degene over wie hij het heeft bij zijn naam, daarvoor geeft hij wel steeds meer aanwijzingen, waardoor het de goede verstaander steeds duidelijker wordt, dat het over Christus gaat. De vorige keer hebben we Johannes horen spreken over het Woord, waardoor alles geworden is, en waarin leven was, leven dat het licht der mensen was. We hebben dat zo verstaan, dat heel de schepping is voortgevloeid uit één bepaald voornemen van God: dat er mensen zouden komen, die in gemeenschap met Hem zouden leven. Vanuit dat voornemen, met die bedoeling voor ogen, heeft God de wereld en de mens daarin geschapen en vervolgens de mens ook zijn gemeenschap aangeboden, zijn 'licht' voor de mens

**een raadsel door
zestien verzen lang
over Christus
te spreken
zonder eenmaal
zijn naam
te noemen**

doen schijnen. Licht heeft in Joh. 1 namelijk de betekenis van: gemeenschap.

Dat licht schijnt echter in de duisternis: God stuit bij de mens op een afwijzende houding, als Hij zijn gemeenschap aanbiedt. Die afwijzing van de kant van de mens heeft God echter niet van zijn voornemen af kunnen brengen: „de duisternis heeft het (licht) niet gegrepen”, niet overweldigd en gedooft. Nog steeds is God uit op gemeenschap met mensen: het licht schijnt, nu. Een zeer goede verstaander, die Christus en zijn werk goed kent, zou hier al kunnen zeggen: dit gaat over Christus. Ook al omdat de evangelist in vers 1 en 2 al heeft laten doorschemeren, dat het Woord een Persoon is. „Het Woord was bij God

en het Woord was God”, dat kan immers alleen op een Persoon slaan. God heeft zijn bedoeling naar buiten gebracht en volvoert die – Hij laat zijn licht schijnen – in en door een Persoon. En wie Christus kent, weet dat die Persoon niemand anders dan Christus kan zijn.

Maar ook nu is Johannes er nog niet aan toe Christus bij zijn naam te noemen. Wat hij wel doet in vers 6 en volgende, is een nieuwe aanwijzing, een nieuwe hint geven. Hij gaat het er nu namelijk over hebben, wannéér dat licht, dat in de duisternis schijnt, is begonnen te schijnen zoals het nu schijnt.

Pas op, hij niet!

„Er trad een mens op, van God gezonden, wiens naam was Johannes.” Even lijkt het alsof de evangelist er nu al toe overgaat de naam waar het om gaat bekend te maken. Ook dat zie je vaak in politiefilms: dat de aandacht een tijd lang gericht wordt op iemand die het wel eens gedaan zou kunnen hebben, maar die dan uiteindelijk toch niet de dader blijkt te zijn.

Zo zou je hier als lezer ook even kunnen gaan denken, dat Johannes de Doper – want over die Johannes gaat het hier – het licht was waarover de evangelist het in het vorige vers had. En in de tijd toen het vierde evangelie geschreven werd, waren er ook niet weinigen die dat dachten, juist ook in Efeze, de stad waar de evangelist woonde en werkte, zie Hand. 19. Maar mochten zij bij het lezen van vers 6 gedacht hebben, dat de schrijver hen bijviel, dan zijn ze door hem in het volgende vers grondig uit de droom geholpen, want daar zegt de evangelist onomwonden: „Hij was het licht niet”. Trouwens, wat hij in vers 6 over Johannes de Doper zegt, sluit eigenlijk ook al uit, dat hij degene was over wie het in de voorafgaande verzen ging, want er staat: „Er trad een mens op, van God gezonden”. Een 'mens van God gezonden', dat is niet niks. Johannes de Doper wás dan ook niet zomaar iemand. Terecht hebben jullie hem hoog, zegt de evangelist tegen de ver eerders van de Doper. Maar denk erom, hij was maar een mens, terwijl degene die ik zoëven het Woord en het Licht noemde, meer is dan een mens, zelfs meer dan een 'mens van God

gezonden': „het Woord was Gød". Johannes de Doper was maar een mens, dus „was hij het licht niet". Maar hij was wel „om te getuigen van het licht". Hij „kwam als getuige om van het licht te getuigen, opdat allen door hem geloven zouden". Hij moest de komst aankondigen van Hem die wèl het licht was, want die kwam eraan: „het waarachtige (het echte) licht (...) was komende in de wereld".

'Het waarachtige licht, dat ieder mens verlicht', zegt Johannes. Dit hoeft niet te betekenen, dat degene wiens komst Johannes de Doper moest aankondigen, alle mensen zou redden. Wel, dat in Hem God naar alle mensen toe kwam om hun zijn gemeenschap aan te bieden. Licht maakt gemeenschap mogelijk: door elkaar in de ogen te kijken leer je elkaar kennen. Zo heeft een mens om God te leren kennen ook een bepaald soort licht nodig en de komst van dat Licht mocht de Doper aankondigen. Hij kon zelf de gemeenschap tussen God en mens niet tot stand brengen: „hij was het licht niet", maar hij mocht die gemeenschap wel aankondigen als iets wat hij die na hem komen zou, mogelijk zou maken. Dat was ook inderdaad de inhoud van de prediking van de Doper: „Het Koninkrijk der hemelen is nabijgekomen". De hemel, God, komt binnenkort weer gemeenschap met jullie zoeken, een gemeenschap als van een goede koning met zijn trouwe onderdanen. Zorg dan dat je, wanneer Hij komt, de juiste houding tegenover Hem aanneemt: niet de afwerende houding die jullie van nature tegenover Hem aan nemen, maar de zich openstellende houding van het geloof. Neem dus een andere houding aan tegenover God, keer je om, bekeer je! Johannes de Doper, zegt de evangelist, „kwam als gelovige om van het licht te getuigen, opdat allen door hem zouden geloven".

In de geschiedenis

De goddelijke Persoon in wie het leven, het licht der mensen is, die zelf het licht is, die Persoon, zegt de evangelist, „was komende in de wereld" toen Johannes de Doper optrad. Hiermee heeft hij die Persoon, die hij in vers 1 'het Woord' heeft genoemd, in een historisch kader geplaatst. We kunnen nu in de geschiedenis naar Hem op zoek. En dan moeten we zoeken naar iemand wiens komst Johannes de Doper heeft aangekondigd. Wie een beetje de geschiedenis rond het optreden van de Doper kent, moet nu toch langzamerhand wel weten, wie de evangelist bedoelt. Toch noemt deze

ook nu zijn naam nog niet, hij houdt de spanning erin. Hij gaat eerst nog spreken over hoe het die Persoon, die als het waarachtige licht in de wereld kwam, in de wereld verging.

„Hij was in de wereld, en de wereld is door Hem geworden, en de wereld heeft Hem niet gekend." De wereld, daarmee bedoelt Johannes de schepping, maar vooral ook de mensheid. Die is „door Hem geworden". Dat betekent, dat degene om wie het hier

God wil niet slechts hun Koning zijn, Hij wil hun Vader zijn

gaat, er als Maker recht op had, dat de mensheid Hem zou erkennen.

Maar dat niet alleen. In vs. 3 heeft Johannes gezegd: „alle dingen zijn door het *Woord*, geworden", en het Woord, hebben we gezien, is het voor-nemen van God om mensen te laten leven in gemeenschap met Hem. Volgens dat voornemen, met dat doel voor ogen, heeft God de wereld, en vooral ook de mensheid geschapen: door zijn woord. Dat betekent, dat wij mensen ervoor gemaakt zijn om in gemeenschap met God te leven. Zonder die gemeenschap met God missen we ons scheppingsdoel. Gemeenschap met God is dus wat een mens nodig heeft om tot zijn doel te komen, en waar dus ook het verlangen van ieder mens op gericht zou moeten zijn.

Hij die als het waarachtige licht in de wereld kwam, kwam dus als de vervulling van wat het diepste verlangen van heel de mensheid zou moeten zijn. Maar wat deed de mensheid, toen Hij kwam? Ontving ze Hem met open armen? Nee, zegt Johannes, „de wereld heeft Hem niet gekend". De wereld heeft niet verheugd op zijn komst gereageerd: Ha, bent U daar? U bent degene op wie wij met smart gewacht hebben! Nee, als de wereld al reageerde, was het kil en vijandig. Jammer, doodjammer! Maar valt het de wereld wel zo aan te rekenen, dat ze zo reageerde? Misschien heeft ze het uit onkunde gedaan en was het niet kennen meer een kwestie van niet hèn kennen dan van niet willen kennen. Dat kan wel zijn, zegt Johannes, maar Hij die het waarachtige licht is, kwam niet zomaar ergens in de wereld tussen de mensen wonen, „Hij kwam tot het zijne". Hij kwam wonen in het land dat God al eeuwen geleden tot het zijne had gemaakt, en temidden van een

volk dat ook al eeuwen lang als uitverkoren volk van God zijn woord had mogen horen. Hij kwam dus tot mensen bij wie je moeilijk van onkunde kon spreken. Maar ook die mensen, de zinnen, „hebben Hem niet aangenomen", zegt Johannes. Let erop, dat de evangelist hier de uitdrukking 'niet aangenomen' gebruikt in plaats van het nog min of meer verontschuldigende 'niet gekend'.

Maar, niet gekend of niet aangenomen, het resultaat was hetzelfde: er werd geen gebruik gemaakt van het aanbod dat God aan de mensen deed, terwijl wat God aanbood, het leven met Hem, toch juist datgene was wat een mens nodig heeft, waarvoor hij gemaakt is. Gods lokroep, die tot de mensen kwam door zijn Woord, dat als een persoon in de wereld kwam, vond geen gehoor, noch bij de mensheid in het algemeen, noch ook bij Gods eigen volk.

Wie Hem aangenomen hebben

Heeft de duisternis dan toch het licht gegrepen, overweldigd? Is Gods voornemen, dat Hij al voor de schepping in zijn Woord naar buiten heeft gebracht, nu toch definitief gestrand?

Nee, toch niet, zegt Johannes. Want al heeft de wereld en al heeft zijn volk als geheel Hem niet aangenomen, er zijn er uit beide toch die Hem wel hebben aangenomen, die wel „in zijn naam geloven" – het doel van het getuigenis van Johannes de Doper. Die mensen ontvangen van Hem dat leven met God, dat voor een mens het enige echte, het eeuwige leven is.

En zij ontvangen het op een manier waar Johannes de Doper, hoewel hij gekomen was om ervan te getuigen, nog niet eens weet van had. Want die sprak van de komende gemeenschap tussen God en mensen als van een gemeenschap tussen een koning en zijn onderdanen: „het Koninkrijk der hemelen is nabijgekomen". Maar nu zegt de evangelist: „hun heeft Hij macht (bevoegdheid) gegeven om kinderen van God te worden". God wil niet slechts hun Koning zijn, Hij wil hun Vader zijn.

Dat is wat God op het oog heeft, waarom Hij alles geschapen heeft: dat mensen met Hem zullen leven als zijn kinderen. En dat gaat dus door, ondanks het feit dat in het algemeen de mensen en zelfs de leden van zijn eigen volk die gemeenschap met Hem niet willen. Ja, van zichzelf wil geen enkel mens gemeenschap met God. Dat is het ongerijmde van de mens na de zondeval: hij is nog steeds ervoor gemaakt om met God te leven als een

kind met zijn Vader, maar van zichzelf wil hij dat niet: van zichzelf wil ieder mens God maar het liefst op een afstand houden.

Uit God geboren

Maar hoe komt het dan, dat er toch kennelijk mensen zijn die Hem die hun dat leven met God kwam aanbieden, wel hebben aangenomen en wel in zijn naam geloven? Die mensen, zegt Johannes, daar is iets mee. Die zijn niet meer zoals een mens sinds de zondeval van nature is. Zij zijn zo radicaal anders geworden in hun houding tegenover God, dat je wel van een nieuwe geboorte kunt spreken. Zij zijn „niet uit bloed, noch uit de wil des vlezes, noch uit de wil eens mens, doch uit God geboren”. Een gewone geboorte is een geboorte 'uit bloed'. Letterlijk staat er: 'uit bloeden', meervoud. Iets van de vader komt samen met iets van de moeder en dan ontstaat er een kind, dat zowel eigenschappen van de vader als van de moeder vertoont. En als het goed is, gebeurt dat niet per ongeluk, maar omdat de ouders het willen, omdat zij willen dat er uit hun samenleven nieuw leven ontstaat. Dat is wat Johannes bedoelt met 'de wil van het vlees': niet zozeer de geslachtsdrift als wel de wil, het streven van al wat leeft, om het leven door te laten gaan in steeds weer een nieuwe generatie. Uit dat streven echter, zegt Johannes, kunnen geen kinderen van God voortkomen. Zelfs niet uit 'de wil van een man', het streven van een vader om zijn kind normen en waarden bij te brengen. Wij mensen kunnen onze kinderen van alles meegeven: onze erfelijke eigenschappen, onze naam, ons bezit, onze kennis, onze normen en waarden – althans, dat kunnen we proberen. Maar wat ze niet kunnen meegeven is het ware geloof, waardoor een mens het aanbod van God om zijn kind te zijn aanneemt. Dat geloof kan alleen God een mens geven. Als Hij tot een mens zegt: Mijn kind ben je, je bent uit Mij geboren, dan is die mens ook werkelijk uit God geboren en dan gaat hij ook leven als een kind van God, dat zijn hemelse Vader liefheeft en niets liever wil dan dichtbij Hem zijn en doen wat Hij zegt. Dat kunnen wij onze kinderen niet geven, hoe graag we het ook zouden willen. We kunnen het onszelf niet eens geven. We kunnen er alleen maar God om bidden met een beroep op zijn Woord, dat Hij al voor de schepping heeft geuit, en dat Hij ook in de persoon van Jezus Christus in de wereld heeft gebracht.

Gedichten lezen

De oudste vrienden

*Als jaren komen, kan het uur bedanken.
Op school gelden slechts uren: vriendschap, twist,
En de verveling die ons vergewist
Dat wij saamhorig zijn als de schoolbanken.*

*Dan komen jaren, – ook al vielen Franken
En Slag bij Nieuwpoort in de boekenkist –
Maar als men eens in 't jaar de brieven mist,
Die niet meer komen, dan gaat 't jaar bedanken.*

*En dan geldt weer de oudste muntstandaard:
Minuten, zoet herleefd, nooit opgespaard,
Of die verstrooid tussen de scherven liggen:*

*Een pot lijmt men wel saam, geld is te sparen,
Maar uit minuten kunnen stenen biggen
Geen uren zaamlen, of uit uren jaren.*

S. Vestdijk

Op school leven veel leerlingen van het ene uur naar het andere (met de pauzes als welkome afwisseling). Wat kan zo'n lesuur lang duren! Daarna gaan de jaren voorbij, het ene nieuwe jaar komt na het andere, de zakenman leeft van balans naar balans. En dan, opeens, is er het besef dat rondom de jaarwisseling de brieven van oude bekenden uit blijven. Nou ja, brieven, tegenwoordig is dat meestal een kaart of een telefoontje. Maar vroeger, de tijd waarin Vestdijk leefde, de tijd waarin de mensen nog konden schrijven, stuurden ze elkaar tegen het einde van het jaar een brief. Je kon, wat de post betreft, drie belangrijke tijden in het leven onderscheiden: die van de verlovings- en trouwberichten, dan kwamen de geboortekaartjes en de laatste fase was die van de zwartomrande brieven.

Jan, als je generatie bezig is uit te sterven, als je bijna niemand meer hebt die je nog bij de voornaam noemt, als er eind december geen brieven meer komen, dan ga je aan het verleden denken, je probeert het opnieuw te beleven. Maar de harde realiteit is wat op het graf van de dichter J.C. Bloem in Kalenberg staat: Voorbij, voorbij, o, en voorgoed voorbij! Het is geen gedicht dat veel troost biedt, maar er zitten toch zo veel speelse elementen in dat ik het hier graag eens opneem.

T. Hoekstra, Zwolle

Dagopening

H. Algra, Den Helder

Martin: 16 jaar, levenslustig en vol idealen. Af en toe kwam hij in de kerk. Dat gebeurde op uitnodiging van Kees, een klasgenoot. Van huis uit was hij geen kerkdiensten gewend. Toch was hij nieuwsgierig. Na afloop van de dienst ging hij meestal met Kees mee naar huis. Daar vond hij iets wat hij thuis miste. Martins ouders waren gescheiden, zijn moeder woont samen met een nieuwe vriend. Martin had ook zijn ideeën over de preek. Hij kon kritisch zijn. Dat was een doorgewinterde scholier op het VWO ook wel toevertrouwd. „Toen die dominee het weer een keer zei, wist ik het wel. Dat had hij de vorige keer ook al verteld. Dat hoeft van mij geen twee keer.”

Na de kerkdienst kwam het gesprek op één van de leraren op school. Deze leraar begon de dag altijd met een dagopening. Hij was de enige op de hele scholengemeenschap. Je hoorde er vaak over. Als de naam van die leraar genoemd werd, noemden de leerlingen meteen ook de dagopening. De ouders van Kees wisten niet eens welk vak de leraar gaf, ze wisten alleen dat hij de lessen op die manier begon.

Kees vond het maar onzin dat die leraar de dag begon met een dagopening. Daar heeft niemand toch meer een boodschap aan? Iedereen vindt het gek! Waarom doet hij het dan? Martin sprong er bovenop. „Vind je dat gek? Ik vind het prima. Waarom mag dat niet? Het heet hier toch een christelijke school? Hij is de enige die daar nog iets van laat zien! Als dat ook al niet mag... Nee hoor, hij heeft groot gelijk. Zo merk je er tenminste nog een klein beetje van. En wat hij zegt, ik ben het lang niet altijd met hem eens, maar het is toch niet zo gek. Van mij mág-ie!”

Van die visie van zijn niet-kerkse vriend was Kees toch wel even stil....

Twée carrières (vervolg)

H. Algra, Den Helder

In de vorige jaargang van 'Opbouw' werd verslag gedaan van een congres over de gevolgen van twee werkende ouders voor de kinderen in het gezin. Naar aanleiding van dat verslag kwam een aantal vragen binnen.

Enkele vragen werden al besproken in 'Opbouw' (39/24). Deze keer komt een aantal algemene invalshoeken aan de orde. Deze aspecten hebben indirect te maken hebben met vragen van lezers. Eerst de vraag waarom het buitenshuis werken van vrouwen wordt gestimuleerd.

Overheidsbeleid

De overheid wil kinderopvang stimuleren. Wie om zich heen kijkt zal ontdekken dat deze ontwikkeling bijna niet valt te stuiten. In alle westerse landen worden vrouwen gestimuleerd om buitenshuis te gaan werken. Redenen daarvoor zijn o.a.:

- het idee dat iedere volwassene in zijn eigen levensonderhoud moet kunnen voorzien,
- men denkt dat het nodig zal zijn om (i.v.m. de toenemende vergrijzing) vrouwen meer aan het arbeidsproces mee te laten doen, én
- dat het rendement van het onderwijs vergroot moet worden (d.w.z.: meer mensen die effectief met de genoten opleiding aan de slag gaan).

USA: uitkeringen onder druk

In de Verenigde Staten staan de uitkeringen voor ouders onder druk. De samenleving lijkt steeds minder voor de kosten van kinderen op te willen draaien. De oorzaak is te vinden in de vele één-oudergezinnen van zeer jonge moeders. Mannen verwekken kinderen, maar laten ze vervolgens als wezen achter. Het motto is dan ook: 'neem' pas een kind als je het ook financieel kunt onderhouden. Veel Amerikanen denken dat het bezuinigen op uitkeringen voor ouders zonder werk er toe zal leiden dat er in deze sociaal-zwakke milieus ook minder kinderen geboren zullen worden. Als een meisje weet dat er geen uitkering zal zijn zal ze zich immers eerst wel bezinnen op de situatie? Het stoppen van de uitkering betekent dat men

moet gaan werken. Een schrijnende kanttekening hierbij is dat de vele straatbendes in de VS grotendeels bestaan uit jongeren die overdag geen thuis hebben omdat er niemand thuis is. Vader is immers met de noorderzon vertrokken en moeder 'moest' aan het werk. De verplichting om te gaan werken zou de aantrekkingskracht van deze 'gangs' nog wel eens kunnen vergroten...

De Amerikaanse situatie is niet uniek. Ook in andere landen (inclusief ons land) neemt de druk toe en daarmee de keuzevrijheid af. De tijd dat de meeste vrouwen overdag (nog) thuis zijn is vermoedelijk over een aantal jaren een verhaal uit de geschiedenisboeken. Het is dus de vraag of moeders straks nog veel keus hebben. Of dit een goede ontwikkeling is, is een andere vraag....

Intermezzo:

het gezin is weer terug

Ondanks de druk op vrouwen om buitenshuis te gaan werken zien we plotseling een enorme belangstelling voor het gezin in de media. Nog maar kort geleden was het heel gewoon om op excessen binnen het gezin te wijzen (kindermishandeling, incest). Als er zoveel mis is met gezinnen, waarom zou je het gezin dan nog propageren? Kinderen zijn immers buitenshuis vaak beter af? En dan opeens.... staat het gezin weer in het brandpunt van de belangstelling. Is het gezin dan toch zo gek nog niet? Alleen: hoe verhoudt zich deze belangstelling tot de praktijk van de politieke verhoudingen? Krijgt het gezin de kans om gezin te zijn? (wat we daar dan ook onder moeten verstaan).

Symmetrisch ouderschap

Het is er de overheid alles aan gelegen om vrouwen 'aan het werk te houden'. Toch is het lang niet alleen de overheid die het buitenshuis werken stimuleert. Veel vrouwen willen zelf graag buitenshuis werken. Voor steeds meer gezinnen spelen daarbij ook economische factoren een rol. Vooral in de Randstad zijn de huizenprijzen dermate hoog, dat een hypotheek op één inkomen vaak niet meer haalbaar is. Zonder dat ze daarmee luxe leven, worden ouders min of meer gedwongen om beiden buitenshuis te gaan werken. Helaas komt het voor dat beide

ouders werkweken van 40 uur of meer maken.

In dat 'helaas' komt een waardeoordeel tot uiting. Het lijkt mij geen gezonde situatie. Je moet wel een heel goed organisator zijn om daarnaast nog voldoende tijd aan kinderen, kerk, verenigingswerk en echtgeno(o)t(e) te kunnen besteden. Maar als het nu eens iets minder is.... Is het echt waar dat vaders altijd lange werkdagen moeten maken? Is dat echt altijd de wens van de werkgever? Met minder werk-uren zou de 'hervreiding van arbeid binnen het gezin' ook gunstige kanten kunnen hebben. Misschien moeten jongens tegenwoordig wel beter voorbereid worden op een taak in het gezin....

In de vorige aflevering werd uit een

Jongens beter voorbereiden op een taak in het gezin

bijdrage van Anneke Rots over 'symmetrisch ouderschap' geciteerd. We spreken van symmetrisch ouderschap als een vader en een moeder de taken binnen het gezin gelijkmatig(er) verdelen². Als deze ontwikkeling mogelijk is, betekent dit meer kansen voor vaders. Een principieel argument is dat de vader ook 'ja' heeft gezegd bij de doopvont. Hij is dus ook verantwoordelijk voor de opvoeding van zijn kinderen en kan deze opvoeding dus niet voor 95% delegeren aan zijn echtgenote. Overigens meldt Anneke Rots wel dat zo'n evenwichtiger verdeling veel organisatie en overleg vraagt binnen het gezin; de taken en de werktijden moeten goed op elkaar worden afgestemd. Duidelijk zal zijn dat de voordelen van symmetrisch ouderschap het meest tastbaar zijn als de beide ouders part-time werken.

Tempo

Iedere ochtend haasten ouders zich om op tijd bij de kinderopvang te zijn en vervolgens om op tijd op het werk te zijn. Regelmatig worstelen ouders met hun kind: het wil niet. Gaat er dan iets fout? Dat hoeft niet, want af en toe hoort een kind natuurlijk dwars te zijn. En toch vergeet men in de discussie over kinderopvang vaak een belang-

rijke reden waarom kinderen 'dwars gaan liggen'.....

Er bestaan boeiende onderzoeken over 'temperament' (in 'Opbouw' is daar ook wel eens aandacht aan besteed).

Het blijkt dat sommige kinderen van nature meer tijd nodig hebben dan andere kinderen om te schakelen, om van de ene situatie naar de andere te kunnen komen. Het ene kind komt snel uit bed en is klaar wakker, het andere kind moet nog even wakker worden, de beer even vertroetelen, even met water spelen, uitgebreid het broodje bestuderen, de poes nog even aaien.

En pappa en mamma maar haast hebben.... De vraag: sluit de tijd van de opvoeder wel aan op de tijd die het kind nodig heeft? *Voor sommige kinderen moet je als ouders vroeger opstaan.* De problemen liggen niet aan het kind, maar aan de ouders die denken dat hun kind in een half uur tijd op kan staan, wassen, aankleden, eten en achter in de auto wordt 'gedumpt'. Juist die haast maakt dat ouders en kinderen niets meer sámen doen, maar dat de opvoeder in de commando-houding terecht komt. Is het vreemd dat het kind dan dwars gaat liggen?

Is de opvoeder wel uitgerust?

De opvoeder moet dus eerder opstaan. Maar: *Is de opvoeder wel uitgerust?* Prof.dr. W. ter Horst stelde deze intrigerende vraag op grond van jarenlange ervaringen in een internaat³. Hij constateerde dat een fors aantal problemen van kinderen in de hand werd gewerkt doordat de opvoeder niet fit was. Kinderen voelen vaak feilloos aan hoe opvoeders zich voelen.

Helaas is het niet zo dat ze rustiger

worden als de opvoeder moe is; ze gaan vaak 'mee' in de vermoeidheid en reageren met druk gedrag.

Moet het dan zo zijn dat je 'dus' thuis blijft? Of moet het juist zo zijn dat je je energie buitenshuis haalt? Zoals in de vorige aflevering al werd opgemerkt is

Toon en tempo spelen in de opvoeding een centrale rol

het antwoord niet zo eenvoudig. Een baan buitenshuis vraagt soms zoveel energie dat het opvoeden thuis een loodzware last wordt. Hoe meer geïrriteerd de toon van de ouders, hoe onrustiger het gedrag van het kind wordt. Het zou dus wel eens zo kunnen zijn dat sommige banen minder goed passen bij een druk gezin en dat andere banen wel goed zijn te combineren met de opvoedingssituatie in het gezin.

Omgekeerd kan het ook zo zijn dat een ouder (meestal is dat de moeder) de gevangene van haar gezin kan worden. Daardoor kunnen allerlei psychische klachten ontstaan (ook wel oneerbiedig het *huishoudensyndroom* genoemd). Dan kan een beperkte baan buitenshuis juist een rustpunt zijn, waar een opvoeder nieuwe energie opdoet....

Toon en tempo

Wie zich dagelijks in het drukke verkeer ophoudt, verbaast zich (hopelijk) over het gedrag van weggebruikers. Zodra iemand maar iets in de weg wordt gelegd wordt er gescholden. En als iemand te traag optrekt is het uitgebreid toeteren geblazen. Voor kinderen, gehandicapten en bejaarden

lijkt geen plaats meer te zijn: het recht van de sterkste geldt.

Het schelden heeft met de 'toon', het haast hebben met 'tempo' te maken. In de opvoeding is het niet anders. Ook daar spelen de thema's 'toon' en 'tempo' een centrale rol. 'Toon' heeft te maken met de energie die je over hebt. 'Het is de toon die de muziek maakt'. Een 'opgebrande opvoeder' is snel geïrriteerd, zit al heel snel in een negatieve spiraal in de omgang met kinderen. 'Tempo' heeft te maken met de tijd die je (over) hebt. Is je agenda zó strak gepland dat er geen tijd meer voor de kinderen over blijft? Dan is er iets mis.

Tenslotte

Er volgt nog een aflevering van deze serie, want niet alle vragen werden beantwoord⁴. Natuurlijk kunnen ook niet alle vragen sluitend beantwoord worden. Opvoeden doe je niet vanuit een receptenboek; iedere situatie is anders, ieder kind is uniek.

Dan nog weer die klemmende vraag... Mag buitenshuis werken voor moeders nu wél of niet? Opnieuw geef ik een ontwijkend antwoord: het mág wel, maar als het moet gaat het verkeerd⁵. Maar er moet ook een andere vraag gesteld worden: mag een extreem lange werkweek voor vaders? Hebben vaders nog een goede toon en een passend tempo ten opzichte van hun kinderen (en hun vrouw) als ze extreem lange werkweken maken? Natuurlijk: de werkelijkheid is harder dan het ideaal. Soms word je als vader of als moeder in een bepaalde positie gedrongen, maar dat is geen reden om de vraag niet te stellen. God vraagt niet van ouders dat ze perfecte opvoeders zijn. Wel vraagt Hij dat ouders zorgvuldig omgaan met de kinderen die ze van Hem in bruikleen hebben gekregen.

Noten:

1 De bundels 'De taken verdeeld' (GSEV-reeks 21) en 'Gezin 2000' (GSEV-reeks 26) bevatten goede achtergrondinformatie bij het hier beschreven thema. De reeks wordt uitgegeven door de Vuurbaak in Barneveld.

2 Anneke Rots: *Gevolgen voor kinderen als vaders en moeders de taken anders verdelen.* In: Drs. Jac. Schaeffer (red.): *Gezin 2000, dynamiek of dynamiet?* (GSEV-Reeks 26, De Vuurbaak, Barneveld 1993).

3 Prof.dr. W. ter Horst: *'Het herstel van het gewone leven'* (Groningen, 1977)

4 Misschien roept deze bijdrage nog nieuwe vragen op. Reacties aan: H. Algra, Ruyghweg 164, 1781 DR Den Helder, 0223-617128

5 Zie ook 'Opbouw' (1995/24).

't Is maar dat u het weet!

D. Smits, Vlaardingen

Is het ook Uw gewoonte om ieder jaar bij het verschijnen van het 'Informatieboekje voor de Nederlands Gereformeerde Kerken' met aandacht de bladzijden aan Uw oog voorbij te laten gaan? Dan zal het U ongetwijfeld opgevallen zijn dat ieder jaar op pagina 4 steeds hetzelfde stukje vermeld wordt. Verder doorbladerend en lezend komt U dan op pagina 207. Daar hebt U kunnen constateren dat er weer een nieuwe commissie toegevoegd is aan de vele reeds bestaande commissies.

Kommissie voor Archief en Documentatie

Dat is de naam van de commissie die U nog niet eerder tegenkwam. In het rapport over het Landelijk Archief, uitgebracht aan de Landelijke Vergadering te Apeldoorn werd voorgesteld deze Commissie te vormen. Voor de continuering van dit werk was dit wel noodzakelijk. De Landelijke Vergadering ging in zijn vergadering van 12 maart 1994 akkoord met dit voorstel. Benoemd werden in deze commissie G.J. Bink te Nieuwerkerk a/d IJssel, J.W. Puttenstein te Dui-ven, beiden beroepsmatig goed bekend met archief- en bibliotheekwerkzaamheden; alsmede de huidige beheerder van het Landelijk Archief.

Doel van deze commissie

Het doel is om meer aandacht te geven aan de archieven van onze Nederlands Gereformeerde Kerken en te komen tot een beter en verantwoord beheer van deze archieven. Ook het belangrijke element van documentatie zal de nodige aandacht dienen te krijgen. Naast het inzamelen en beheren van partikuliere verzamelingen, archieven en losse kerkelijke stukken heeft de commissie zich ook tot taak gesteld om ten dienste van de kerken (studenten, predikanten e.d.) de bestaande documentatie van boeken, tijdschriften en (krante)publicaties uit te breiden.

Aangevangen werkzaamheden

De commissie heeft zich in de achterlig-

gende maanden beraden welke punten de eerste aandacht verdienen. Eén daarvan is om (nogmaals) de kerken en predikanten te attenderen op het bestaan van het landelijk adres voor archief en documentatie. Ook zullen gegevens gevraagd worden aan kerken en predikanten. Een noodzakelijk gegeven voor de opbouw van een goede documentatie. De commissie hoopt danook dat aan gedane verzoeken medewerking wordt verleend.

Een belangrijk punt

Naast het activeren van de kerkeraden, is het van groot belang dat ook U als kerklid op de hoogte bent van deze werkzaamheden. De commissie hoopt dat in voorkomende gevallen bij velen het bekende lampje gaat branden als het om zaken gaat die verband houden met brieven, rapporten, vergaderstukken, publicaties enz. die het Nederlands Gereformeerde kerkelijke leven betreffen, als ook persoonlijke correspondentie die voor de geschiedenis van onze kerken van belang kan zijn. Ook stukken van de Vrijmaking én daarvoor zijn welkom. Maar al te vaak is het voorkomen dat bescheiden, hoe onbelangrijk ook, verdwenen en helaas verloren zijn gegaan. Neemt U daarom bij verhuizingen of opruiming contact op met het landelijk archief. Het adres is: Landelijk Archief, Koekoekstraat 25, 3136 XP Vlaardingen. Tel. 010-4746903

Landelijke ontmoetingsdag

Zoals U waarschijnlijk wel weet, wordt op D.V. zaterdag 13 april weer een Ontmoetingsdag gehouden in Barneveld. Het Landelijk Archief hoopt daar ook aanwezig te zijn met een stand. Dan kunt U zien wat er zoal bewaard wordt ten dienste van onze kerken. Misschien hebt U nog kerkelijke stukken, die U niet zomaar als oud papier wilt weg doen, maar waar U nog een goede bestemming voor zoekt. Te denken valt bijv. aan persoonlijke verzamelingen, maar ook boeken en andere publikaties van Nederlands Gereformeerde personen. De Ontmoetingsdag is dan een prachtige gelegenheid om deze stukken mee te brengen. Wij nemen ze graag van U in ontvangst. En het spaart verzendkosten uit!

Kruimels van de tafel

Het grote gebod

Op de vraag van de Farizeeërs wat het grote gebod was, antwoordde Jezus: het grote en eerste gebod is: ge zult de Here uw God liefhebben. Het tweede, daaraan gelijk, is: ge zult uw naaste liefhebben als uzelf (Matth. 22:34-40).

Wij interpretern Jezus' woorden als volgt: het tweede gebod is even belangrijk als het eerste. Het is van gelijk gewicht, van even grote betekenis. Maar deze interpretatie biedt ons nog een ontsnapingsmogelijkheid en laat ons toe deze twee uit elkaar te trekken. Dan kunnen we van iemand zeggen: van het eerste gebod maakt hij niet veel, maar het tweede is bij hem vlees en bloed geworden. Of: aan zijn houding tegenover zijn naaste mankeert nogal wat, maar met betrekking tot het eerste grote gebod is hij een kei. Geweldig zoals hij God liefheeft!

Dat zou dwars tegen Jezus' bedoeling ingaan. Hij wil juist duidelijk maken dat die twee geboden niet van elkaar losgemaakt kunnen worden. Het is onmogelijk één van beide na te leven. Wie God niet liefheeft, heeft zijn naaste niet lief, ook al doet hij nog zo zijn best. En wie zijn naaste niet liefheeft, heeft God niet lief, ook al is hij nog zo vroom. Beide geboden zijn gelijk. God liefhebben is de naaste liefhebben. Vandaar dat Jezus in Matth. 25 niemand naar zijn linkerhand verwijst wegens vergrijpen die volgens ons in de zuiver godsdienstige sfeer liggen en die wij doorslaggevend zouden vinden, uitsluitend gevallen noemt waarin men zijn naaste links liet liggen. Wie langs zijn naaste heen leeft en hem niet eens opmerkt, heeft God niet lief. Hij kan het koninkrijk van God niet binnengaan. Als iemand zegt God lief te hebben maar zijn broeder haat, dan is hij een leugenaar (1 Joh. 4:20).

M.R. van den Berg, Groningen

Ontvangen boeken

Dick Ellen,

Waarom? Leef je als kind van God. Daarom!

64 blz., f 14,75 ISBN 9055600636

Uitg. De Vuurbaak, Barneveld / Kivier

Alister McGrath,

Bruggen bouwen.

Over het effectief doorgeven van het christelijk geloof.

318 blz., f 44,90 ISBN 9029712392

Uitg. Kok Voorhoeve, Kampen

J. Kamphuis,

Een eeuwig hallel;

de lof van God in het eeuwige leven.

200 blz., f 28,- ISBN 9060475488

Uitg. Oosterbaan & Le Cointre, Goes

Hulpverlening aan christenen in Hongarije en Roemenië

Voor de 27ste keer hadden we in het najaar '95 onze jaarlijkse bijeenkomst als hulpverleners aan Hongaarse christenen. Het is altijd fijn om oude bekenden, die jaar in jaar uit komen, weer te zien. Ook prettig om weer nieuwe gezichten te ontdekken. Het is ook nodig dat er telkens anderen bijkomen. Want als ouderen zich langzaam moeten terugtrekken, is er weer nieuw bloed nodig. Enthousiaste mensen, die wat over hebben voor dit werk: tijd, geld en moeite. Over moeiten, maar ook zegeningen werden ervaringen uitgewisseld.

Het is de Stichting S.B.C. (Steun Buitenlandse Christenen) die deze bijeenkomst elk jaar weer organiseert binnen de Nederlands Geref. Kerken. Maar het is een open vergadering; ook van andere kerken is men welkom. Dit jaar waren er verscheidene broeders en zusters van de Chr. Geref. Kerken aanwezig.

Ook dit jaar werd het meest over de toestand in Roemenië gesproken. Iedereen had gehoopt, dat na de omwenteling van eind 1989 de toestand wel gauw zou verbeteren. Maar nee, dat is bitter tegengevallen. Onze hulp is nog hard nodig! Er wordt gelukkig ook veel gedaan. De meeste contacten vanuit de Nederlandse kerken zijn met de Hongaarse kerken in Roemenië, in Transsylvanië. De banden daarmee zijn al eeuwen oud.

We spraken over de etnische tegenstellingen tussen Roemenen en Hongaren. Als in een dorp de bevolking gemengd is, hoe gaat het dan met de hulpverlening?

En wat voor hulp kun je het beste geven? De ervaring heeft geleerd, dat eerst een goede relatie moet worden opgebouwd.

Men moet elkaar goed leren kennen. We zijn kinderen van één Vader; dat bindt ons samen. Maar hun cultuur, hun denkwijze en gewoonten zijn anders.

Het kost tijd daar in te komen. Maar

dan merk je dat het contact naar beide kanten zegenrijk kan werken. Als we zien hoe rijk we in materieel opzicht zijn in vergelijking met hen, dan willen we toch zeker delen van onze overvloed!

Op deze jaarlijkse vergadering komen ook telkens de problemen ter sprake van het vervoer van goederen en de daarvoor benodigde papieren. Soms wordt er ook geholpen bij het opzetten van een bedrijfje, al kost dat laatste veel moeite, want de bureaucratie is groot.

Ook op agrarisch gebied wordt steun gegeven.

Een Hongaarse predikant, voor studie in Nederland en nu ook in deze bijeenkomst aanwezig, vroeg aandacht voor de moeilijke positie van de gepensioneerde predikanten en predikantsweduwen.

Van 10 tot 20 gulden per maand moeten ze rondkomen. Er zal gepoogd worden de hulp aan deze groep te coördineren. (Meer inlichtingen hierover te verkrijgen onder telnr. 0183-504588.)

Er werd ook verslag gedaan van een groep mensen die aan een vakantiebijbelschool in Roemenië hebben meegeholpen. Er kwamen wel 300 kinderen.

Hoe moeilijk het is de oudere generatie, die onder het communisme is opgegroeid, met het Evangelie te bereiken, des te beter zijn de kinderen aanspreekbaar.

Wie weet zijn er in onze kerken meer jongeren te vinden die aan zoiets willen meewerken. (Inlichtingen: tel. 0321-317506.)

Over lectuur in de Hongaarse taal is ook informatie voorhanden. Verwezen werd naar het SBC Info-bulletin dat tweemaal per jaar verschijnt. Daar staan ook allerlei praktische tips in en de laatste nieuwtjes. Men wordt verzocht om vooral nieuwe ontwikkelingen en goede tips door te geven (tel. 055-5211624).

Er is een lijst gemaakt van alle tot nu toe bekende plaatsen waar vanuit Nederland hulp wordt gegeven in Roemenië.

Hartverwarmend hoe lang die lijst al is. Maar er zijn nog meer mogelijkheden! Zo konden we elkaar in een fijne sfeer bemoedigen om door te gaan met dit broodnodige werk.

Namens het bestuur van SBC,
C.H. Rijken van Olst

Van huis uit...

Bidden

Een vriendin vertelde me dat ze bijna dertig jaar gebeden had voor haar ongelovige familie. We keken elkaar aan. Ze zei dit om me moed in te spreken nadat ik haar had toevertrouwd hoelang ik zelf al voor iemand bad. Nu pas begon deze familie te veranderen. Ze waren nog niet over de streep maar in elk geval geïnteresseerd geraakt in het geloof. Zij kon nu eindelijk getuigen zonder meteen belachelijk gemaakt te worden. Kent u dat? Van die mensen om u heen waar u veel om geeft, die boordevol problemen zitten? Zelf kunnen ze die niet oplossen maar hun deur blijft voor God gesloten. Soms denk je dan: waarom luistert God niet naar me, waarom gebeurt er nu niets. Daniël 10 is een fascinerend hoofdstuk. Het beschrijft hoe Daniël in rouw is voor zijn volk. Hij zondert zich af en bidt 21 dagen zonder ophouden. Dan pas krijgt hij antwoord. Een engel verschijnt die hem vertelt dat hij al die tijd werd tegengehouden door de boze geest die heerst over het rijk der Perzen. Nadat Michaël hem te hulp kwam kon hij eindelijk verder. Zoveel invloed kan de duivel dus hebben. En daarom is er zoveel gebed nodig. Soms moet de hemel bestormd worden om het werk van God door te laten gaan. De vraag is dus niet: waarom luistert God niet, maar: hoeveel kans geven wij de duivel om door te kunnen gaan. Overal waar geen gebed is wordt de invloed van de Boze vergroot. Omgekeerd is het zo dat God altijd daar is waar gebeden wordt. Soms ervaren wij dat niet zo. C.S. Lewis beschreef dat aangrijpend in zijn boek 'Verdriet', dood en geloof dat hij schreef na de dood van zijn vrouw. Hij ervoer God niet meer. De deur bleef dicht. Het verbitterde hem. Later kon hij schrijven dat die deur niet langer vergrendeld was en zag hij in dat hij zich niet op de goede manier tot God richtte omdat hij Hem de verkeerde vragen stelde. In de orde van: waarom is rond niet vierkant. En daarop kreeg hij inderdaad geen antwoord.

Wilna Smienk-van 't Hul,
Haaksbergen

In de marge

Kort commentaar bij een bijbeltekst, een gebeurtenis of een situatie

Christelijke 'onverdraagzaamheid'

„Elke religie heeft een kern van onverdraagzaamheid, omdat ze onderscheidt tussen wit en zwart”. Dat zei een hoogleraar in de vergelijkende godsdienstwetenschap vlak na de moord op premier Rabin van Israël. Als christen voel je je direkt aangesproken. Is het gevaarlijk en slecht christen

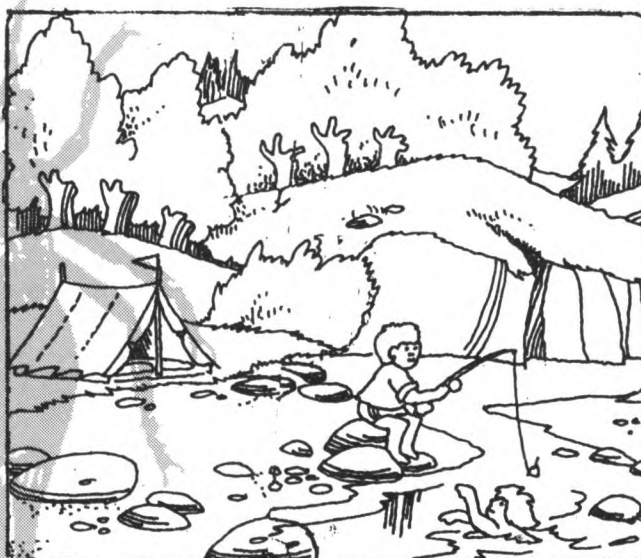
te zijn, omdat ook het dienen van onze God – Vader, Zoon en Heilige Geest – onverdraagzaamheid aankweekt die uiteindelijk kan leiden tot moord? De professor zelf zwakt zijn opmerking af door religieus geweld niet als onvermijdelijk te beschouwen. Het is immers maar een enkeling die tot zo'n daad komt; vrijwel alle andere orthodoxe Joden wijzen Amirs daad af. Deze verzachtende woorden nemen niet weg dat de verkeerde stelling wordt staande gehouden dat het niet goed is om tussen goed en kwaad te onderscheiden. De professor snapt vanuit deze visie dan ook eigenlijk niet dat christenen

verkeerde daden kunnen veroordelen en tegelijk de mensen kunnen liefhebben, dat „... orthodoxe christenen, ... ondanks hun veroordeling van de joden (alle joden persoonlijk? ,S) omdat zij de Here Jezus niet aannamen, tóch joodse onderduikers in de Tweede Wereldoorlog hielpen”. Het onbegrip over de christelijke godsdienst blijkt ook uit een proefschrift waarover ik in een radiuitzending hoorde praten. De schrijver ervan bepleit dat de overheid zich meer met de inhoud van het onderwijs moet gaan bemoeien. Vooral christelijke scholen zijn namelijk discriminerend bezig. In hun lessen godsdienst vertellen ze de leerlingen dat de christelijke godsdienst de enig ware is. Daarmee zaaien ze in de harten van de kinderen haat tegenover andersdenkenden en vooral tegenover allochtonen.

Er zijn meer voorbeelden te geven waarin de signaleerde 'onverdraagzaamheid' van christenen leidt tot onbegrip en onverdraagzaamheid ten opzichte van christenen. Hoe zou dat zo komen? Doordat buitenstaanders niets van het Evangelie snappen, doordat zogenaamde christelijke groepen (Ierland, Libanon) een verkeerd beeld hebben gevormd en/of doordat ook christenen waar wij onszelf toe rekenen verkeerd onderscheiden tussen goed en kwaad, tussen Gods Woord en kleinmenselijke gedachte?

Dit artikel werd geschreven door Sela (Sela is een schuilnaam) in 'TOT UW DIENST', Nederlands Gereformeerd Kerkblad Enschede Noord en Zuid. De laatste zin zet mij vooral aan het denken. Al mediterend kom ik tot de conclusie, dat de kerk in de loop der eeuwen tot op de dag van vandaag toe regelmatig een kleinmenselijke gedachte heeft bekleed met het gezag van het goddelijke Woord. Dat heeft veel schade berokkend. Want daardoor werd de werkelijke boodschap van het ware evangelie verduisterd. En bij latere korrektie won de kerk niet aan geloofwaardigheid. Toch – dat zeg ik er meteen bij – moeten wij in de prediking volledig recht doen aan wat ik zou willen noemen het ponerende element. Tegen alle menselijke meningen in blijven wij stellen, dat alleen in Christus het waarachtige behoud en de echte vrede te vinden is. Dan kan de buitenwacht dat dominant vinden, maar wij zeggen het in opdracht van de grote Dominus, onze Here Jezus Christus aan wie wij ons verbonden weten en in wiens dienst wij staan!

Voor de kinderen

Uit dit jeugdhoeke moeten de 10 verschillen gehaald worden. De oplossing van de vorige keer was: „Ik wens jullie allemaal een gezegend 1996”.

G. Wijkhuizen-van Vuuren

Enschede, O. Mooiweer

Zijn ze niet meer in de Heer?

T. Hoekstra, Zwolle

Gert en Hermien zijn terug in de bewoonde wereld en vrijwel iedereen weet dat. Alleen een enkeling vraagt nog: „Zijn ze dan niet meer in de Heer?”

Aldus de Zwolse Courant. Toen ik dat las, dacht ik: Het is toch ook geen wonder dat er een beetje de draak mee gestoken wordt, het taalgebruik van sommige christenen vraagt er gewoon om.

„Wij leven nu niet meer in de wereld, wij zijn nu in de Heer.”

Het is net zoiets als bij Fons Jansen die als kenmerk van zijn Katholieke wandelvereniging noemde: „Wij wandelen niet in ongerechtigheid.”

Tegen Petrus werd gezegd: „Uw spraak maakt u openbaar”, maar ik denk wel eens „De taal van sommige christenen maakt hen belachelijk”. Ik meen dat het Seth Gaaikema was, die eens een Amerikaanse evangelist parodieerde. Zo iemand heeft dan altijd een tolk bij zich en dat ging ongeveer als volgt:

Good evening, friends!
Goedenavond, vrienden.

I came to you, friends...
Ik kwam tot jullie, vrienden...

With a message...
Met een boodschap...

With a little message!
Met een ...eh... boodschapje!

And this little message...
En dit boodschapje...

Is...
Is...

Go for peace!
Ga ...eh... ga uw handen wassen!

Paul van Vliet heeft kort geleden ook weer de toorn van sommige christenen opgewekt. Hij imiteerde een vrouw die vanuit een tent op een plein uit de Bijbel voorlas.

Dat ging op één toon met een Gro-

nings accent en via de geluidsversterker klonken de meest afgrijselijke Oudtestamentische vervloekingen tot op het terras waar Van Vliet iets zat te drinken. Dat zulk volkomen misplaatst gebruik van de bijbel irritatie opwekt, hoeft ons niet te verbazen. Dat die irritatie omgezet wordt in spot, al evenmin.

In hetzelfde programma van Paul van Vliet kwam een lied aan de orde: *Breng het bij de Heer*. Ook daaraan zullen wel heel wat christenen zich gestoten hebben. Maar ik zou wel willen dat sommigen eens wat serieuzer

nadachten over wát ze zingen en hóe ze het doen.

Hebt u ooit meegemaakt dat een conferencier de draak stak met het Leger des Heils? De wereld kon wel eens een scherper gevoel voor echtheid hebben dan veel christenen.

En die reclame van HIJ? Voelen christenen zich daardoor gekwetst? Dat is niet zo erg. Wel erg is het dat de Here Jezus niet serieus genomen wordt. Laten we er zelf maar geen aanleiding toe geven door de manier waarop wij met het heilige omgaan.

Boekbespreking

Zending dichterbij

In de serie 'Zending dichterbij' is een tweede deelje verschenen dat gewijd is aan de toekomstverwachtingen die leven onder de volkeren in verschillende delen van onze wereld. Soms nemen die verwachtingen de vorm aan van een politieke hoop op een betere toekomst. Soms maken die verwachtingen de kern uit van een religieuze, messiaans gekleurde beweging rond een profetische leidersfiguur. De ene keer is er sprake van duidelijk christelijk gemotiveerde verwachtingen, de andere keer is het voluit syncretisme wat men aantreft. De schrijvers zijn deskundig op het terrein dat ze betreden. Fahner schrijft onder meer over Irian Jaya en de cargo-cultus; Visser over de zionistische bewegingen in Afrika ten zuiden van de Sahara; van Laar over het bloeiende pentekostalisme in Latijns-Amerika; Snoei sluit af met de behandeling van de vraag hoe in het Westen de toekomst verwacht wordt, als ze al verwacht wordt, en gaat in op het vooruitgangsgeloof in het Westen. Alle schrijvers geven ook aandacht aan de vraag hoe kerk en zending op de messiaanse verwachtingen en heilsbewegingen onder de volkeren inspelen moeten. In een nawoord benadrukt de redactie dat in de zending er ter dege rekening mee moet worden gehouden, juist ook omdat ze zelf een boodschap brengt die toekomstgericht is: ze werkt vanuit de verwachting van het Rijk dat komt. Ik ben het eens met de redactionele opmerking dat zendingsbezinning op de toekomst in het licht van wat ze aantreft aan hoop en verwachting onder de volken, de gemeente van Christus in beweging moet brengen om met missionaire bewogenheid tekenen op te richten van het Koninkrijk dat komt. Ter lezing aanbevolen!

Chr. Fahner (red) Volken in beweging. In de serie:

Zending dichterbij, deel 2: over heilsverwachting en messianisme bij de volken. Goes: Oosterbaan & Le Cointre, 1994.

Prijs: f 16,95. Omvang: 88 pp. ISBN 90-6047-982-3.

B. Wielenga

Een vrouwenkamp in Tjideng

Duitsland had in de Tweede Wereldoorlog zijn Dachau, zijn Buchenwald etc. Nederland zijn Ommen, Amersfoort e.d. Maar ook overzee was er een – in Nederland en Europa na 1945 vaak onderschatte – ellende. Daarom is het goed dat Bep Groen, van oktober 1942-december 1945 gevangen in het 'Jappenkamp' van Tjideng, haar herinneringen heeft opgehaald en door haar nicht op papier heeft laten zetten. Het is een van die boeken, die je niet met plezier maar met een toenemende verbijstering leest. Dat wel, maar tegelijkertijd is het een verhaal, dat toch alleszins waard is om gekocht en gelezen te worden. Om niet te vergeten. Ook een blijk hoe je als christen toch door al dat lijden heen je door God gedragen kunt voelen. Soms heel concreet, als je leest van een middag vol gebed dat de Jappen „mijn bonen en mijn bijbel niet zouden vinden”. De dag wordt dan besloten met het lezen van Ps. 91 en dank aan God „met mijn hele hart voor het heerlijke eten en zijn grote zorg voor ons”. Van harte aanbevelen.

Elise G. van der Stouw-Lengkeek, De hel van Tjideng, 94 pag., prijs f 19,35, uitgeverij De Vuurbaak bv., ISBN 90 5560 039 3.

J.J. Oostenbrink, Utrecht

Rijswijk

Penningmeester der kerk is thans de heer J. Scholten, Rozenboomlaan 35, 2271 VR Voorburg, tel.: 070-3861821, postgiro: 620511 (onveranderd).

Commissie contact en samenspreking met andere kerken

Actie aardbeving Japan

Een jaar geleden werd de Japanse stad Kobe getroffen door een zware aardbeving. Veel slachtoffers en grote schade waren het gevolg. Ook de Reformed Church in Japan, waarmee onze kerken een goede relatie onderhouden, werd zwaar getroffen, vooral door schade aan kerken en kerkelijke gebouwen in Kobe. Door de sectie buitenland van de Commissie voor contact en samenspreking met andere kerken is sindsdien een financiële actie gevoerd voor steun aan deze kerken. Door 67 Nederlands Gereformeerde Kerken en 64 particulieren en verenigingen is inmiddels in totaal f 47.825,74 bijeengebracht. Dit bedrag is overgemaakt aan onze zusterkerken in Japan en zal worden gebruikt voor herstel van de schade. Alle gevers hartelijk dank voor dit tastbaar uiting geven aan de band die ons aan onze broeders en zusters in Japan verbindt. Namens de sectie buitenland, A.P. de Boer, voorzitter A. Boshuizen, secretaris

Commissie Reformatorische Studieavonden

De eerstvolgende bijeenkomst is op donderdag 25 januari 1996. Thema: 'Gereformeerden op de rand van het millennium'. De inleider is prof.dr. W. van 't Spijker uit Apeldoorn. De avond wordt gehouden in het gebouw van de Chr. Geref. Nebo-kerk, Rhijnvis Feithlaan 114 in Den Haag-Zuid (geen parkeerproblemen). Aanvang: 20.00 uur.

- Wat wil het zeggen gereformeerd te zijn?
- Wie mogen zich vandaag nog gereformeerd noemen?
- Wie wil vandaag nog met dit bijvoeglijk naamwoord worden aangeduid?
- Lijkt er waarheid te schuilen in de stelling dat gereformeerden niet méér dan een cultuurhistorisch verschijnsel zijn, bezig te verdwijnen?
- Hoe te denken over de grote, kerkelijke diversiteit binnen wat zich met de naam gereformeerd tooit?
- Welke toekomst hebben gereformeerden?

Aan deze en uiteraard andere vragen zal op deze studieavond aandacht worden gegeven.

Zeewolde

Het secretariaat der Gemeente wordt thans gevoerd door de heer drs. H.A. van der Vegt, tel.: 036-5222276. Het postadres is gewijzigd in: Postbus 1237, 3890 BA Zeewolde.

Nunspeet

Het tijdelijk adres van drs. J.C. Schaeffer luidt met ingang van 9 januari jl.: p/a Camping 'De Hoefstal', 'Jantina', Harderwijkerweg 445, 8077 RH Hulshorst. Tel.: 0341-453475. Per 23 februari a.s. luidt het adres: Vlaanderenlaan 63, 8072 CD Nunspeet, tel. 0341-262467.

Verkort verslag van de regio-vergadering van de Ned. Geref.

Kerken van de regio van het Zuiden, d.d. 10 november 1995

De kerkvisitatiecommissie met betrekking tot de NGK van Maastricht, die deze zomer op verzoek van Maastricht in het leven is geroepen, is hard aan het werk.

Er wordt verslag gedaan van de situatie omtrent ds. S. Pirot en de gemeenten van Almkerk-Werkendam en Gorinchem. Ds. Pirot blijkt zijn ambt te hebben neergelegd; hij heeft zich ook onttrokken aan de kerk van Almkerk-Werkendam. Alle Ned. Geref. kerken zijn hiervan inmiddels op de hoogte gebracht. Deze geschiedenis heeft de gemeenten zeer geschokt, maar men is nu weer zover dat het beroepingswerk ter hand kon worden genomen. De regiokerken hebben grote bewondering voor de zorgvuldige en tegelijkertijd daadkrachtige wijze, waarop de raden van Almkerk-Werkendam en Gorinchem hebben gehandeld.

De gespreksnotitie van Breda 'Wat laten Ned. Geref. kerken aan elkaar gelegen liggen?' wordt uitgebreid besproken. Breda waarschuwt voor dreigende individualisering binnen onze kerken. Sommige afgevaardigden spreken de vrees uit, dat plaatselijke gemeenten het kerkverband te vaak voor voldongen feiten plaatsen. Naar aanleiding daarvan ontspint zich een levendige gedachtenwisseling. De voorzitter, br. W. de Jong, concludeert dat we, ondanks de verschillen, als gemeenten sterk verbonden zijn door het geloof in God, onze Here en dat we in een liefdevolle houding oog hebben voor elkaar.

Het beroepingswerk van de kerken

van Breda en Rijsbergen gaat door. De samenwerking is hoopgevend voor de toekomst.

Onder andere(n)

Werkgroep Recratie Lichamelijk Gehandicapten van de Christelijke Gereformeerde Kerken

Een lichamelijke handicap en toch met vakantie?

Dat kan, want al zo'n 20 jaar organiseert onze werkgroep (uitgaande van het Deputaatschap Pastoraat in de gezondheidszorg) vakanties voor mensen met een lichamelijke handicap en ouderen. Veel van onze gasten kijken hier lang tevoren naar uit, want ontspanning maar ook bezinning is voor iedereen broodnodig.

Daarom zouden we dit werk graag meer bekendheid geven. Ieder jaar werken zo'n 100 vrijwilligers van onze kerken mee om onze gasten een onvergetelijke vakantie te geven. Dit varieert van verpleegster/verzorgster tot kok, keukenhulp, klusjesman, arts of dominee.

Het programma voor 1996 in het kort:

De salonboot Prins Willem Alexander vaart van 20-26 april, waarschijnlijk vanuit Zuid-Holland. Van 16-20 september is er voor 12 gasten plaats voor een midweekvakantie in Het Timmerholt in Westerbork. Hier zijn 4 goed aangepaste bungalows gehuurd. De vakantieweek in het F.D. Rooseveltthuis in Doorn is van 26 oktober – 2 november. Ook beheert de werkgroep een aangepaste caravan met ruime voortent, geheel ingericht voor 5 personen op de camping Het Grote Bos in Doorn. Deze caravan is van april tot oktober te huur voor b.v. een gezin met een gehandicapt kind of ouder. Heeft u belangstelling, voor meer informatie, onze folder en/of inschrijfformulieren kunt u terecht bij het secretariaat van de werkgroep. Kent u mensen die wellicht belangstelling hebben voor een dergelijke vakantie, geeft u hen deze mogelijkheid eens door.

Secretariaat: Ans Boshuis of Juul van Oord, p/a Florijnsdag 26, 3991 WL Houten, tel. 030-6379806 of 030-6351931.

*En Hij, die op de troon is gezeten, zei: „Zie, ik maak alles nieuw”
uit Openbaring 21*

Door zijn Schepper is naar huis gehaald onze vader en opa

Willem van der Mark

Ermelo (Zuid-Afrika)
25 april 1918

Haarlem
13 januari 1996

sinds 14 september 1981 weduwnaar van **Hendrika Ytje Metz**.

Driehuis: Tom & Ricky

Haarlem: Menno

Heemstede: Margriet & Wim

Haarlem: Karin

en kleinkinderen

Correspondentie-adres:

T. van der Mark, Driehuizerkerkweg 82, 1985 HC Driehuis

Israël/Jordanië-reis

van 11 tot 23 april 1996

Reisleider: ds. Willem Smouter

Gids: Yaacov Nof

voor een intensieve kennismaking met het land van de Bijbel, zakelijk verzorgd door ISROPA-reizen.

Nog 7 plaatsen vrij. Reisbeschrijving en nadere informatie bij W. Smouter, Mecklenburgstraat 36, 3621 GP BREUKELN,
(0346) 262542.

wat wij graag willen doen:

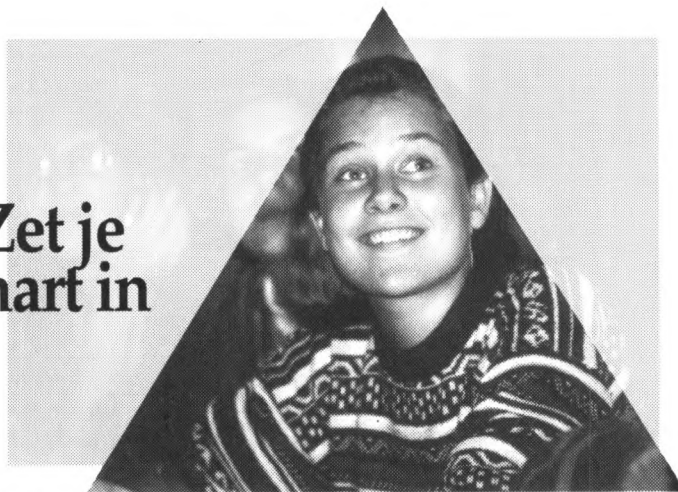
**Financiële
adoptie
van
kinderen**

**In een tehuis
voor f 65,-
per maand**

**In een
dagcentrum
voor f 30,-
per maand**

**Bel ons nu!
0529-
455907**

Zet je hart in

Voor de hoofdzaak!

- ▶ **EEN VIERJARIGE HBO-OPLEIDING**
voor godsdienstonderwijs, kerkelijk en missionair werk
- ▶ **EENJARIGE BIJBELSCHOOL**
bezinning op je christen-zijn in deze wereld
- ▶ **OPLEIDINGSJAAR ZENDING EN EVANGELISATIE**
je beroep combineren met missionair of diakonaal werk
- ▶ **KORTE CURSUSSEN**
praktische toerusting voor gemeenteleden

KRAKELINGWEG 10,
3707 HV ZEIST,
TEL. 030 69 24 166

De Wittenberg
CHRISTELIJKE HOGESCHOOL
EN TOERUSTINGSCENTRUM

OPEN HUIS: 3 februari en 20 april om 10.30 uur • 24 mei om 19.30 uur

OPEN HUIS: 20 april om 10.30 uur • 24 mei om 19.30 uur

OPEN HUIS: 24 mei om 19.30 uur

stichting

redt een kind

Papaverstraat 19, 7731 VS Ommen, Tel. 0529-455907
Postbank: 1599333 tnv Stichting Redt een Kind te Ommen
Bank: ABN/Amro te Doorn rek. nr. 37.73.32.860

